

Södertörns högskola | Institutionen för FEK
Kandidatuppsats 15 hp | Redovisning | HT 2008

Säkringsredovisning

- Redovisning och problem med IFRS ur bankers perspektiv.

Av: Cecilia Melki, Niklas Nilsson
Handledare: Bengt Lindström

FÖRORD

Vi vill börja med att tacka våra respondenter som har tagit sin tid och ställt upp på våra intervjuer. Respondenternas medverkande har varit nödvändigt för att kunna genomföra uppsatsen. Vi vill även tacka våra opponenter som har gett oss kritik och nya perspektiv vilket har hjälpt till att förbättra uppsatsen. Slutligen vill vi tacka vår handledare Bengt Lindström som har bidragit med handledning och synpunkter.

Stockholm den 18 januari 2009

Cecilia Melki

Niklas Nilsson

SAMMANFATTNING

Titel: Säkringsredovisning - Redovisning och problem med IFRS ur bankers perspektiv.

Kurs/Ämne: Kandidatuppsats i företagsekonomi, redovisning 15 poäng.

Författare: Cecilia Melki, Niklas Nilsson

Handledare: Bengt Lindström

Bakgrund: Sverige har blivit alltmer internationaliserat under de senaste årtiondena och detta gäller inte bara Sverige, utan världen vävs ihop av globaliseringen. Företagsspridningen och globaliseringen har skapat redovisningsproblem då man använder olika redovisningsmodeller i olika länder. När en investerare inte har bra och tillförlitlig information att grunda sina beslut så blir systemet inte trovärdigt och det skapar ännu mer problem. För att lösa detta inom EU så har man byggt med hjälp av IFRS ett enhetligt system av redovisningsregler. Men de nya reglerna som infördes den 1 januari 2005 för alla EU länder har inte undgått kritik.

Problem: IFRS har inte tillämpats utan diskussioner och rekommendationen IAS 39 är en av de mest omtalade. Mestadels för att det är en svårtolkad och komplex standard som innebär mycket mer arbete för de berörda företagen. Alla derivat måste nu marknadsvärderas vilket kan innebära volatilitets- och dokumentationsproblem för företagen. Marknadsvärden visar inte med fullständig klarhet vad som händer i ett företag då dessa fluktuationer kan bero på andra saker än just företagets affärsmässiga position.

Syfte: Syftet med denna studie är att få en bredare förståelse hur övergången har påverkat bankerna i sin tillämpning av säkringsredovisning (IAS 39). Om det finns några problem så ska vi belysa dessa och göra en sammanställning av dessa för att göra den offentliga diskussionen rikare och stärka de påståenden som gjorts i tidigare forskningar.

Metod: Forskningen är baserad på en kvalitativ ansats för att uppnå syftet och frågeställningen. Fyra intervjuer genomfördes med hjälp av respektive bankman inom området av säkringsredovisning. Data från intervjuerna har sammanställts i resultatet och analyserats utifrån den teoretiska referensramen.

Slutsatser: Bankerna tycker att IFRS är ett komplext regelverk särskilt IAS 39. Bankerna tycker också att IFRS är en trögrörlig organisation samt att regelverket är för generellt skrivet. Säkringsredovisning främjar inte heller alltid den finansiella verksamhet bankerna bedriver. De största problemen som bankerna stötte på var den omfattande dokumentationen samt effektivitetstesterna.

Förkortningar

IAS International Accounting Standards

IAS 21 International Accounting Standard Nr.21 gäller effekterna av ändrade valutakurser

IAS 32 International Accounting Standard Nr.32 gäller upplysningar och klassificering

IAS 39 International Accounting Standard Nr.39 gäller redovisning och värdering

IASB International Accounting Standards Board

IASC International Accounting Standards Committee

IFRS International Financial Reporting Standards

IFRS 7 Gäller finansiella instrument: Upplysning

FASB Financial Accounting Standards Board

SEB Svenska Enskilda Banken

SHB Svenska Handelsbanken

FVO Fair value option

EU Europeiska Unionen

ÅRL Årsredovisningslagen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Problemområde	3
1.3 Problemformulering	4
1.4 Syfte.....	4
1.5 Avgränsning	4
1.6 Definitioner	5
1.7 Disposition.....	6
2. Metod	7
2.1 Surveyundersökning eller Fallstudie	7
2.1.1 Val av metod	8
2.2 Kvantitativ eller kvalitativ	8
2.2.1 Val av ansats.....	9
2.3 Urval.....	10
2.4 Datainsamling	10
2.4.1 Primärdata och sekundärdata.....	10
2.4.2 Tillvägagångssätt	11
2.4.3 Intervju.....	11
2.4.4 Insamling av litteratur	12
2.5 Deduktion/Induktion.....	12
2.6 Validitet och Reliabilitet.....	13
2.7 Källkritik	14
3. Referensram	15
3.1 IAS 39, Finansiella instrument – Redovisning och värdering.....	15
3.2 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder.....	15
3.3 Säkringsinstrument	19
3.4 Säkrad post.....	20
3.4.1 Identifiering av finansiella poster som säkrade poster...20	
3.4.2 Identifiering av icke-finansiella poster som säkrade poster	21
3.4.3 Identifiering av grupper av poster som säkrad poster....21	
3.5 Säkringsredovisning.....	21
3.5.1 Säkring av verkligt värde.....	24
3.5.2 Säkring av kassaflöde.....	25
3.5.3 Nettoinvestering i utländska dotterbolag	26
3.6 Säkringseffektivitet	27
3.6.1 Prospektivt test/ Retrospektivt test.....	28
3.6.2 Dollar of set.....	28
3.7 Verkligt värde.....	29

3.8 Fair Value Option, FVO	31
3.9 Derivatinstrument	32
3.9.1 Optioner.....	32
3.9.2 Terminer	33
3.9.3 Swappar	33
4. Empiri	34
4.1 Resultat	34
5. Analys	51
5.1 Analys	51
6. Slutsats.....	55
6.1 Slutsatser	55
6.2 Förslag på fortsatt arbete	56
6.3 Kritisk granskning	57
7. Källor	58
7.1 Litteratur.....	58
7.2 Tidningar	58
7.3 Elektroniska källor	59
8. Bilagor	60

1. Inledning

Här beskrivs ämnet i ett större perspektiv för att ge ett större sammanhang till läsaren.

Under denna rubrik beskrivs även problemet, syftet med uppsatsen och de avgränsningar man har gjort i uppsatsen.

1.1 Bakgrund

Sverige har blivit alltmer internationaliserat under de senaste årtiondena och detta gäller inte bara Sverige, utan världen vävs ihop av fenomenet som kallas globaliseringen. Detta betyder att nationers handel, politik och ekonomi blir allt mer sammansvetsade. I samband med att handeln ökat så har också kapitalanskaffningen ökat. Svenska företag etablerar sig i allt större omfattning på utländska marknader då detta spelar en större roll för företagens fortsatta överlevnad. Vi ser samtidigt att handelshinder minskar i alla fall inom EU.¹

Ett av de vanligaste sätten att skaffa kapital är genom finansiella instrument. Finansiella instrument så som aktier och obligationer har ökat markant i takt med att handel mellan länder blivit smidigare. Trots att handeln har blivit enklare så har det inte varit problemfritt för alla involverande parter. T.ex. så har företag och revisorer upplevt redovisningsproblem pga. de nationella regleringar som finns. Dessa problem har inte kunnat lösas självständigt av nationella redovisningsregler. Företagsspridningen och globaliseringen har skapat problemen eftersom behovet av att ha gemensamma redovisningsregler ökat. Nya krav har ställts på en mer harmoniserad praxis mellan länder där jämförbarheten är i fokus.²

IASC är föregångaren till IASB vars syfte är att utfärda och harmonisera redovisningsstandarder och principer.³ Organisationen började sitt arbete redan på 1970-talet och har idag blivit en viktig aktör som normgivare åt EU av redovisningsregler. Tanken är att redovisningen ska harmoniseras och bli mer jämförbar mellan nationer.

¹http://www.itps.se/Archive/Documents/Swedish/Publikationer/Rapporter/Allmänna/A2007/A2007_004_webb.pdf (2008-12-10)

² Fallenius, E., "EU:S inre marknad för finansiella tjänster", Balans, nr 14, 2001 sid. 7

³ <http://www.iasplus.com/restruct/restruct.htm#old> (2008-12-10)

Den 1 januari 2005 så övergick Sverige till IASB: s utfärdade standarder IFRS. Detta genom ett utlåtande av EU som är tvingande för börsnoterade företag. EU utelämnade vissa delar efter viss diskussion från medlemsländerna där man uttryckte oro för komplikationer den skulle medföra.⁴ Regelverket är principiellt annorlunda då man har gått från en anskaffningsvärderingsnorm till en mer marknadsorienterad värderingsnorm. En av de mest omtalade standarderna är IAS 39 som behandlar värdering av finansiella instrument.

IAS 39 är intressant då den bland annat behandlar hur man ska känna igen och värdera säkringar. Säkringar eller derivatinstrument som de också kallas är en speciell typ av finansiella instrument. Dessa används för att minimera olika risker som kan uppkomma i en verksamhet. Dessa är speciella då deras värde beror på det underliggande instrumentet som den ska säkra.

IAS 39 har medfört flera fundamentala förändringar som tvingar många företag att analysera, bedöma och omformulera sina säkrings- och placeringsstrategier. Då standarden anger verkligt värde som värderingsnorm tvingar den även externa intressenter att ändra bedömningskriterierna avseende företagens resultat och ställning.⁵

Påtagliga förändringar har skett för de svenska börsnoterade företagen. Av de börsnoterade företagen så är det bankerna tillsammans med andra värdepappersföretag som har större delen av sina tillgångar i finansiella tillgångar. Utöver de förändringar som IFRS generellt medfört så har det varit mycket kritik riktad mot just standarden IAS 39. Bankbranschen är nog den bransch som haft störst invändningar mot just IAS 39. Har det blivit enklare för bankerna att redovisa? Har bankerna blivit mer jämförbara i och med övergången 2005? Dessa är några av frågorna som uppkommer när man utvärderar standarden.

⁴ http://www.ft.com/cms/s/0/6d5a5ca2-968b-11d9-8fcc-00000e2511c8.html?nclick_check=1 (2008-12-10)

⁵ http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0.1042.sid%253D32820.00.html (2009-02-10)

1.2 Problemområde

IFRS tillämpas för att det ska bli enklare att redovisa samt att jämförbarheten ska öka. Men IFRS har inte tillämpats utan diskussioner, rekommendationen IAS 39 är en av de mest omtalade. Den har fått mycket kritik från t.ex. Frankrike där man säger att reglerna kring säkringsredovisning står i strid med deras bankverksamhet.⁶ En del menar att komplexiteten av IAS 39 är ett stort problem då det är en väldigt omfattande rekommendation. Enligt FAR SRS kan företag tvingas att hyra in experthjälp om det blir för mycket arbete kring dokumentationen.⁷ Ett följdproblem som uppkommer är för investerare och analytiker som ska använda denna information. Om en investerare inte har bra och tillförlitlig information att grunda sina beslut så blir systemet inte trovärdigt och detta skapar ännu mer problem.

Ett genomgående problem med IFRS är verkligt värde som inneburit volatilitetsproblem för företagen. Det pågår ett antal debatter utomlands och i Sverige diskuteras svårigheterna med verkligt värde. Gunnar Ek som är ordförande för aktiespararnas kommitté berättar att redovisning till verkligt värde försvårar förståelsen för vad som händer i ett bolag.⁸ George Petterson som är auktoriserad revisor hos KPMG tycker att all information finns i notapparaten och det är bara att läsa hur man har kommit fram till detta. Men han säger även att man som en normal läsare kan drunkna i detaljerna.⁹ Detta gäller inte bara IAS 39 utan genomgående IFRS regelverk. Vi har också sett i den pågående finanskrisen att man ändrat reglerna för klassificering av vissa finansiella instrument då de dåvarande reglerna skapade likviditetsproblem för vissa företag.

Den största förändringen som skedde i och med IFRS skiftet 2005 var att alla derivat måste marknadsvärderas. Vi får då liknande problem som har diskuterats ovan. Verkliga värden är olika för olika företag och det finns en risk att de värderas subjektivt och kortsiktigt.¹⁰ IAS 39 är kontroversiell och det skulle vara intressant att se hur de svenska bankerna har förhållit sig till regelverket. Är det själva praxisen som är utformad fel eller är det läsarna som inte är tillräckligt kunniga inom området? Har övergången haft större konsekvenser för bankerna i Sverige än vad som var väntat?

⁶ Rundfelt, R., ''EU och diskussionerna kring IAS 39'', Balans, nr 8-9, 2004, sid 53

⁷ <http://www.farsrskomplett.se/folng-customer/document.do?idPath=RTN65539@@RTN65542@@RTN75232@@RTN75260@@RTN75266>
(2008-01-14)

⁸ Precht, E., ''Är IFRS en tickande bomb?'' , Balans, nr 10, 2007, sid.21

⁹ Ibid sid.21

¹⁰ Kjaer, H., '' Verkligt värde fungerar inte i konjunkturedgång!'' , Balans, nr 6-7, 2008, sid. 45

1.3 Problemformulering

Allt detta mynnar ut i flera frågeställningar där vi undrar hur bankerna har skött övergången.

Vilka problem och möjligheter har uppkommit med det nya regelsverket?

Vilka åtgärder har bankerna tagit för att lösa de problem som har uppstått med det nya regelsverket?

Har implementeringen av IFRS system ökat eller minskat kravet på kunskap och hur har det påverkat arbetsbördan d.v.s. effektivisering i arbetet?

1.4 Syfte

Syftet med denna studie är att få en bredare förståelse för hur övergången har påverkat bankerna i deras tillämpning av säkringsredovisning (IAS 39). Om det finns några problem så ska vi belysa dessa och göra en sammanställning av dessa för att göra den offentliga diskussionen rikare och stärka de påståenden som gjorts i tidigare forskningar.

1.5 Avgränsning

Bankerna som ska undersökas är Swedbank, Svenska Handelsbanken, SEB samt Nordea. Frågor ställs endast till redovisningsansvariga och personer som arbetar med finansiella instrument på bankerna.

1.6 Definitioner

Anskaffningsvärde: Det värde som en fond eller aktie har köpts för. Har flera köp gjorts under en lång tid räknar man på ett genomsnittligt värde.

Derivat: Ett finansiellt instrument vars värde beror på den underliggande tillgången.

Fair value option: Alternativ till säkringsredovisning där man kan värdera finansiella instrument till verkligt värde.

Finansiella instrument: Ett avtal som ger upphov till en finansiell tillgång hos ena parten och en finansiell skuld hos den andra parten.

Kreditspread: Skillnaden i ränta mellan en (riskfri) obligation utgiven av staten och vad en utgivare som kan gå i konkurs (t.ex. ett företag) får betala.

Omvärderingsmetoden: Man omvärderar systematiskt tillgångar när det finns väsentliga skillnader mellan redovisat och verkligt värde.

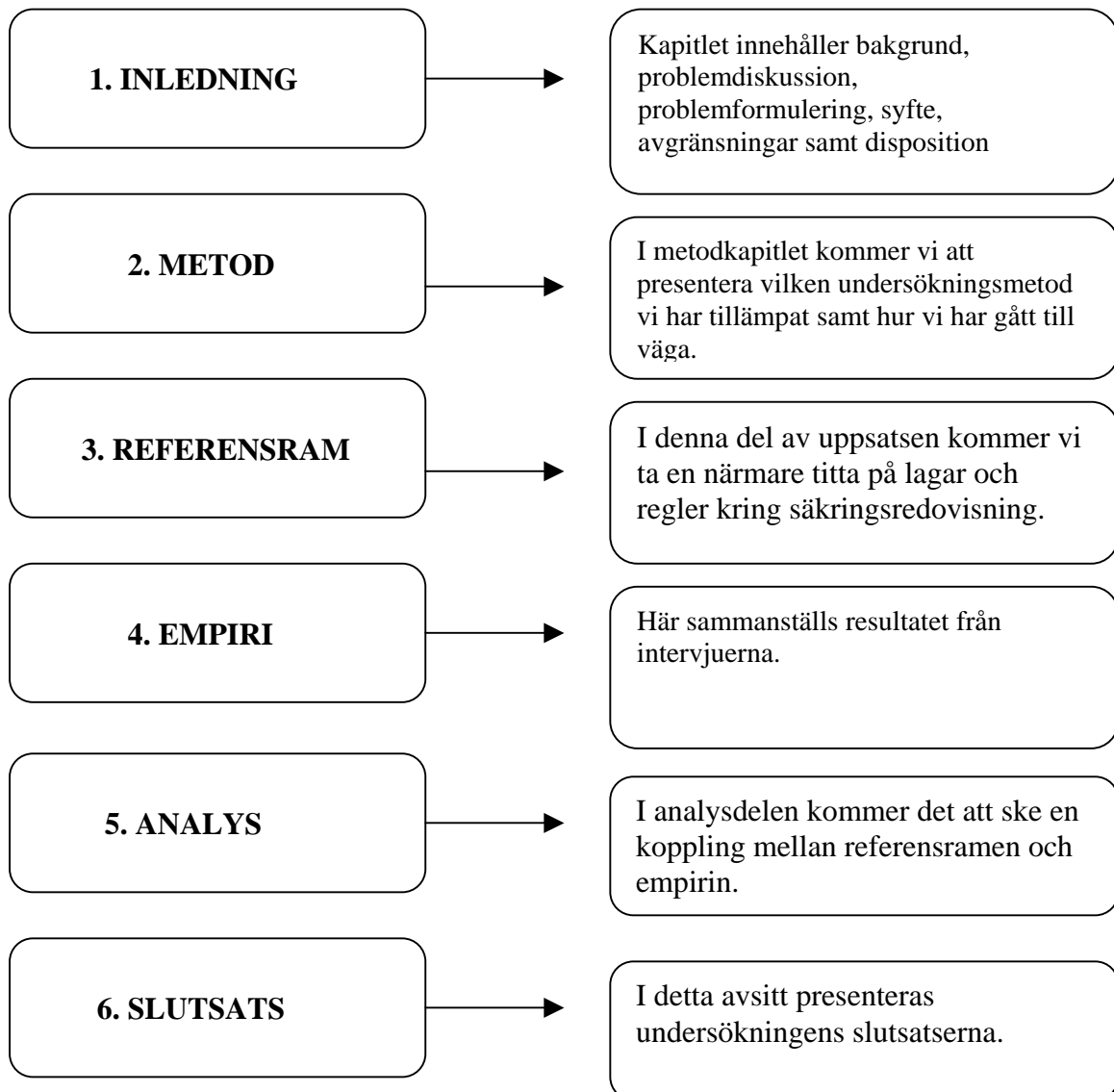
Säkrad post: Det finansiella instrument som är utsatt för en risk och som har säkrats.

Säkringsinstrument: Ett finansiellt instrument som införskaffas för att kunna säkra den riskutsatta posten.

Verkligt värde: Är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs.

Volatilitet: Ett begrepp inom finansvärlden för prISRörligheten hos aktier och andra finansiella tillgångar. Enkelt uttryckt beskriver volatilitet hur mycket priset på en finansiell tillgång svänger eller varierar. Ju mer tillgångens värde rör sig upp och ner desto högre volatilitet har tillgången.

1.7 Disposition

2. Metod

Under denna rubrik beskrivs vilka metoder som kommer tillämpas under uppsatsen

2.1 Surveyundersökning och Fallstudie

Inom forskning kan en fallstudie ha många olika definitioner men generellt innebär det en avgränsning i undersökningen. Med andra ord fokuserar en fallstudie endast på en enhet för undersökningen. Men man kan även ha en inriktning på flera enheter som man kan avgränsa med tid och rum.¹¹ En fallstudie karakteriseras av två egenskaper, den första är avgränsningen som finns i ett fall. Den andra egenskapen är det som befinner sig utanför fallet.¹² Med andra ord kan man definiera en fallstudie som en stor datainsamling för det avgränsade fallet. När man använder sig av en fallstudie förutsätter man att studiens information täcker helhetsperspektivet. En fördel med en fallstudie ger forskaren flera möjligheter att ta itu med förändringar och processer.¹³

Inom fallstudien finns det två olika undersökningsmetoder, de kallas för deskriptiva och explorativa. I den deskriptiva undersökningen finns det redan kunskap om ämnet och modeller. Denna undersökningsmetod beskriver inte en företeelse på en djup nivå. I en explorativ undersökning samlar man in information som man tror är relevant och som inte existerade innan. Den relevanta information man samlar in är den primära informationen kring ämnet.¹⁴

En surveyundersökning sträcker sig till en större del utav populationen som gör den mer generaliserbar.¹⁵ En fördel med surveyundersökning är att forskaren har ett mer aktivt tillvägagångssätt vid insamling av data. Detta kan leda till att man har större fokus på datainsamlingen än teorin. Surveyundersökning är inte lika djupa och detaljrika som en fallstudie, vilket beror på att undersökningen riktar sig mot en större grupp. För att kunna få ett tillförlitligt resultat så måste man undersöka flera olika intervjuobjekt och av den orsaken kommer en surveyundersökning inte tillämpas i vår undersökning.

¹¹Jacobsen, D. I., *Vad, hur och varför?- Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen, andra upplagan*, Studentlitteratur AB: Lund, 2002, sid.95

¹²Johannessen, A och Tufte, P.A., *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Liber AB: Malmö, 2003, sid.56

¹³Patel, R och Davidson, B., *Forskningsmetodikens grunder - att planera, genomföra och rapportera en undersökning, andra upplagan*, Studentlitteratur AB: Lund, 1994, sid.44

¹⁴Ibid sid.11

¹⁵Ibid sid.43

I den här undersökningen kommer vi att använda oss av en fallstudie eftersom vi har avgränsat oss till bankernas perspektiv på säkringsredovisning. En fallstudie inom det valda ämnesområdet medför en bred beskrivning om bankernas perspektiv samt vilka problem som de har stött på vid tillämpning av säkringsredovisningen.

2.1.1 Val av metod

En fallstudie kommer att tillämpas i undersökningen eftersom att undersökningen har en mindre avgränsad grupp d.v.s. de utvalda bankerna för undersökningen. Detta resulterar till vilka grunder som ligger bakom säkringsredovisningens komplexitet och undersökningen blir mer djupgående och detaljrik. En fallstudie ansågs vara mest lämplig för undersökningen eftersom intervjufrågorna som är avsedda till de utvalda bankerna ska vara fullständigt. Det kan även uppstå följda frågor vid genomförandet av intervjuer, vilket kommer leda till en mer öppen debatt mellan parterna och få tillgång till mera detaljrik information.

En annan anledning till valet av fallstudie är att man kan få tag på värdefull information från sina respondenter som skulle vara svårt att få fram i en surveyundersökning. Vid genomförandet av en fallstudie är det betydelsefullt att forskaren är objektiv när man resonerar med respondenternas svar under analysen. Det kan uppstå svårigheter att genomföra en fallstudie, detta kan bero på att det blir svårt att generalisera när man endast har ett avgränsat antal av respondenter. Komplikationer kan uppstå om man inte får kontakt med de utvalda intervjuobjekten och även om det förekommer bortfall vid fåtal respondenter. Detta kan leda till att det blir svårt att genomföra sin planerade studie.

2.2 Kvantitativ och Kvalitativ

En kvantitativ undersökning är vanligen baserad på ett bredare urval. En sådant ansats brukar genomförs för det mesta genom enkäter med generella frågor som är lätta att besvara. Den kvantitativa ansatsen har främst sin inriktning på att bearbeta statistik och tillämpning av analysmetoder.¹⁶ Ansatsens tillvägagångssätt är att omforma datainsamlingen som man har observerat och rapporterat till kvantitativa enheter.¹⁷ En kvantitativ undersökning placerar sitt resultat som är uppbyggd på siffror med hjälp av tabeller och diagram för att lättare kunna bearbeta data. En kvalitativ ansats genomfördes då vi har intervjuat fyra respondenter från

¹⁶ Ibid sid.12

¹⁷ Denscombe, M., *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, Studentlitteratur AB: Lund, 2000, sid.204

fyra olika banker, vilket reflekterar till få respondenter. Vi har valt att genomföra en kvalitativ ansats eftersom den är oftast baserad på ett litet urval som inte är slumpmässigt utvalda.¹⁸ Eftersom vi endast har fyra utvalda intervjuobjekt vilket kommer att resultera till en djupare datainsamling än vad tillämpning av en kvantitativ undersökning skulle medföra. Det centrala för en kvalitativ ansats är att datainsamlingen som man samlar in medför att man får mer djupgående förståelse för ämnet och dess komplexitet.¹⁹ Det som kännetecknar den kvalitativa undersökningen är att den insamlade data är källan man använder sig av för att få en förståelse inom ämnesområdet. Forskaren i den kvalitativa undersökningen kan ha en tendens att bli inblandad i sin egen forskning eftersom man har ett medverkande kring hela datainsamlingen.²⁰ En kvalitativ undersökning karaktäriseras även av att ansatsen saknar en objektiv sida på grund av att forskaren tar en stor roll i intervjustrukturen och själva intervjun.²¹

2.2.1 Val av ansats

En kvalitativ ansats utsetts vara mest lämplig för undersökningen eftersom vi endast har ett litet urval på fyra banker som intervjun är baserad på. Vi har även valt att använda oss av en kvalitativ ansats för att få en större insikt över ämnet som har undersökts. Vi har utgått från personliga intervjuer som vi har bearbetat och analyserat. De personliga intervjuerna som vi genomfört har gett oss en större inblick om hur bankerna hanterat säkringsredovisning efter övergången. Intervjuerna är strukturerade på ett semistrukturerat vis och det innebär att man använder sig av generella frågeställningar för att man vill föra en diskussion med de valda intervjuobjekten. En fördel med att ha använt en kvalitativ ansats är att intervjuerna är anpassbara och medför djupgående och viktig information. Ytterligare ett skäl till den utsedda ansatsen är att de personliga intervjuer som har genomförts skall hjälpa att få fram betydelsefulla företeelser kring säkringsredovisning. När man utformar sina intervjufrågor måste man tänka på känsligheten som kan uppkomma hos vissa frågor, vilket kan resultera till att respondenten underinformerar forskarna om sin information.²²

¹⁸ Johannessen, A och Tufte, P.A., *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Liber AB: Malmö, 2003, sid.74

¹⁹ Holme, I. M och Solvang, B. K., *Forsknings metodik - om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Studentlitteratur AB: Lund, 1997, sid.14

²⁰ Denscombe, M., *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, Studentlitteratur AB: Lund, 2000, sid.206

²¹ Kvale, Steinar., *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur AB: Lund, 1997, sid.64

²² Johannessen, A och Tufte, P.A., *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Liber AB: Malmö, 2003, sid.77

2.3 Urval

Det finns huvudsakligen två typer av urvalstekniker, sannolikhetsurval och icke-sannolikhetsurval.²³ Sannolikhetsurval bygger på de företeelser som forskaren har valt ut och som ska representera hela populationen. Icke-sannolikhetsurval baseras inte på att urvalet är representativt för populationen.²⁴ I vår undersökning har vi använt oss av ett icke-sannolikhetsurval eftersom vi ansåg att det skulle bli svårt att inkludera ett stort urval i denna undersökning. I ett icke-sannolikhetsurval finns det olika slags urval och det vi har gjort är ett subjektivt urval. Vid subjektiva urval ”handplockas” urvalet för undersökningen.²⁵ Med subjektivt urval menar man att forskaren har en viss kännedom om vad som skall undersökas och vet vilka som kommer att ge den mest värdefulla data. En fördel med subjektivt urval är att den har mer fokus på undersökningsfrågan. Urvalet för vår undersökning blev de fyra största bankerna i Sverige som är Swedbank, Handelsbanken, Nordea och SEB. De valdes eftersom vi anser att bankerna kommer att medföra det bästa resultatet till undersökningen då de arbetar inom den finansiella sektorn. Vi antar att det är bankerna som använder säkringar mest av alla på stockholmsbörsen.

2.4 Datainsamling

Vid datainsamling ska vi avse vilka sorter av data som passar bäst för undersökningen som skall utföras. Personliga intervjuer ansåg vara mest lämpligast för undersökning. Som komplettering till intervjuerna kommer man ta del av att artiklar och tidningar som berör det studerade ämnet.

2.4.1 Primärdata och sekundärdata

Datainsamlingen kan utföras genom primärdata och sekundärdata.

Primärdata är den information som forskaren har samlat in och som skall bearbetas.²⁶ I detta fall är våra intervjuer primärdata som kommer att bearbetas för första gången. Vi utgår ifrån primärdata som är intervjuerna för att uppnå vårt syfte. En fördel med primärdata som vi har valt är att man kan påverka kvalitén på materialet. Sekundärdata är annan slags data som användes för att förstärka undersökningen. Sekundärdata är information som redan har bearbetas av andra forskare och kan vara artiklar och litteraturer som berör området. En

²³ Denscombe, M., *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, Studentlitteratur AB: Lund, 2000, sid.18

²⁴ Ibid sid.19

²⁵ Ibid sid.23

²⁶ Jacobsen, D. I., *Vad, hur och varför?- Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen, andra upplagan*, Studentlitteratur AB: Lund, 2002, sid.152

nackdel med sekundärdata är att forskaren har uteslutit information från sin undersökning som tycks vara mindre lämpligt.

2.4.2 Tillvägagångssätt

Vi började med att leta efter relevanta litteraturer och vetenskapliga artiklar som handlar om ämnet. Informationen som samlas in från litteraturen och artiklarna kommer att tillämpas som sekundärdata i undersökningen som är avsedd som en komplettering till intervjuerna. Avsikten med att medföra sekundärdata till undersökningen är att förstärka undersökningens resultat och slutsatser. Med insamling av sekundärdata tillförde en lättare bearbetning av den insamlade informationen. Efter att ha samlat tillräckligt med information inom ämnet sammanställdes informationen och vi utformade intervjufrågor till de utsedda bankerna.

2.4.3 Intervju

Arbetsprocessen började med att samla in information för att ge oss en djupare förståelse för problematiken och komplexiteten inom det valda området som vi har valt att studera och utforska. Informationen vi samlat in har använts för att ge en mer genomgripande bakgrund och problemområde. I denna undersökning har vi utgått ifrån semistrukturerade intervjuer, det vill säga att respondenten kommer att få intervjufrågor innan. När intervjun är semistrukturerad kan intervjuerna vara mer flexibla och ge respondenten större utrymme att utveckla sina idéer.²⁷ Eftersom svaren är öppna kan respondenten utveckla sina idéer som i följd kan utvecklas till nya frågor. Intervjuer är ett sätt att samla mer information för att förstå hur bankerna ser på säkringsredovisning. Samt hur säkringsredovisningen har påverkat dem och vad de tycker om övergången 2005. Vi började med att ringa runt till de utvalda bankerna och pratade med de behöriga personer som vi sedan bokade tid hos för att genomföra personliga intervjuer. Processen att hitta rätt person i respektive bank tog tid men vi fick tag på personer som vi sedan intervjuade. Vi genomförde alla intervjuer inom loppet av två veckor. Intervjufrågorna skickades ut till de fyra utvalda bankerna via e-post innan intervjun för att förebereja intervjuobjekten så att vi skulle få så utförliga svar som möjligt.

När man använder sig av intervjuer kan det ske missförstånd mellan både parterna. För att detta inte ska ske har vi valt att spela in alla intervjuer som vi senare kommer att analysera. Intervjun kompletterades med fältanteckningar som samlade in relevanta data som ljudupptagningen inte kunde. Vid genomförande av intervjuer ska man vara uppmärksam till

²⁷ Denscombe, M., *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, Studentlitteratur AB: Lund, 2000, sid.135

intervjueffekten. Intervjueffekten förutsätter att man ska ta hänsyn till respondenternas kön, ålder och etniska ursprung. Denna effekt kan ha en enorm påverkan hur mycket information individer är villiga att ge och hur ärliga de är i sin information.²⁸ Med andra ord kan man säga att intervjuarens identitet påverkar intervjun.

2.4.3 Insamling av litteratur

Den litteratur vi använder oss av för undersökningen är i första hand artiklar från databaser som är specificerade i området. Vi har även använt oss av metodböcker för att bygga upp strukturen på uppsatsen och även litteraturer för att beskriva vår referensram. Litteraturen är hänvisade i form av fotnoter och det finns utförligare noter i källförteckningen.

2.5 Deduktion/Induktion

Det existerar två olika strategier om hur verkligheten ser ut. En deduktiv ansats är en strategi som tillämpas bäst för att få en bra bild av verkligheten. Med en deduktiv ansats utgår man ifrån teorier till verkligheten.²⁹ Den deduktiva metoden är den mest formaliserade och enklaste att förklara.³⁰ Den deduktiva ansatsen har trots detta en nackdel och det är att forskaren har ett avgränsat informationstillgång och detta kan medföra betydelsefullt information kan utelämnas. Ett annat alternativ är den induktiva ansatsen som innebär att man drar generella slutsatser på empirisk fakta eftersom man utgår ifrån empiri till teori.³¹ Idén bakom den induktiva ansatsen är att forskaren inte har förväntningar om verkligheten. För att få en verklighetsbild samlar forskaren in relevant information och syftet är att ingenting ska begränsa vilken information som ska samlas in.³² Även om vår undersökning inte är fullständigt induktiv så förefaller den att luta sig mer mot den induktiva än det deduktiva.

2.6 Validitet och Reliabilitet

En undersökning ska vara en metod som samlar in empiri och oavsett vilket slags empiri det rör sig om bör den uppfylla två krav.³³ Det första kravet är att empirin ska vara trovärdig och tillförlitlig och det andra kravet är att den ska vara giltig och relevant. Båda kraven har två

²⁸ Ibid sid.138

²⁹ Jacobsen, D. I., *Vad, hur och varför?- Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen, andra upplagan*, Studentlitteratur AB: Lund, 2002, sid.34

³⁰ Holme, I. M och Solvang, B. K., *Forsknings metodik - om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Studentlitteratur AB: Lund, 1997, sid.51

³¹ Jacobsen, D. I., *Vad, hur och varför?- Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen, andra upplagan*, Studentlitteratur AB: Lund, 2002, sid.35

³² Ibid sid.35

³³ Ibid sid.21

olika namn, det första kravet kallas för reliabilitet och den andra för validitet. Validitet mäter träffsäkerheten om det man undersöker är relevant för forskningen. Vi började undersökning genom att ringa till de respektive bank för att få tag på den rätt person som betraktas ha betydelsefull kunskap inom undersökningsområdet. Information till forskningen samlades in genom olika artiklar och litteraturer som ansågs vara lämpligt för forskningsområdet. Information som vi har samlat in bearbetades innan vi började genomföra våra intervjuer. Det är grundläggande information som har vi har samlat in inom området har medfört till ett viktigt underlag för utformningen intervjufrågorna.

Validitet kan delas in i två olika del komponenter. Den första del komponenten är intern giltighet och den andra är extern giltighet. Med intern giltighet handlar om resultatens giltighet som går ut på att får fram en korrekt uppfattning av ett företeelse.³⁴

Det som har undersökt påstås vara den ”riktiga” uppfattningen. Extern giltighet handlar om när resultatet kommer ur ett avgränsat område dvs. generalisera. En kvalitativ ansats har sin styrka i intern giltighet och svaghet i extern giltighet.³⁵

I vår undersökning anser vi att vi har uppnått vår stödpunkt i den interna giltigheten eftersom vi har endast ett begränsat urval har trovärdigheten i information ökat. Den externa giltighet kommer ha en motsatt effekt då den kommer bli mindre för att undersökningen är baserad på fyra intervjuer som representerar hela bankpopulationen. Resultatet som har samlats in från dessa fyra intervjuer kommer att ge en inblick hur banker har för synpunkter för sättningsredovisningen.

Undersökningens primär och sekundär data anses reflektera verkligheten väl och är betydelsefull och tillförlitlig. Vid intervjuerna har båda författarna varit närvarade och det har bekräftat oss att validiteten är hög. Författarna har även spelat in alla intervjuer för att kunna lyssna om man har missat något utöver sina anteckningar och om de kanske har missuppfattat intervjuobjektena. Detta leder att man får en högre validitet i undersökningen.

Reliabilitet är baserad på undersökningens trovärdighet, med andra ord om man kan lita på undersökningens data.³⁶ Inom reliabilitet är det även viktigt hur man har gått tillväga för

³⁴ Ibid sid.256

³⁵ Ibid sid.150

³⁶ Ibid sid.22

insamling av data och vilken data man har använt. Meningen med intervjuer är forskaren skall vara objektiv och undvika personliga bedömningar det vill säga något som kan påverka undersökningen för att få fram relevant information och synpunkter från respondenten. Innan intervjuerna äger rum skickade vi intervjufrågorna i förväg till de fyra utvalda bankerna. Alla intervjuer som sker kommer att spelas in. Reliabiliteten ökade eftersom under intervjuerna tog vi inte upp våra egna uppfattningar vilket kommer leda till att informationen vi har samlat in är tillförlitligt. Forskarna har även varit pålästa kring ämnet med hjälp av artiklar och tidigare forskning.

2.7 Källkritik

När det gäller litteraturen som används som underlag för undersökning skall författarna vara noga. Man ska vara kritisk för användningen av de valda litteraturerna eftersom man inte vet om de är plagierade exemplar. Vi ifrågasatte de svar vi hade fått från våra respondenter på våra frågor eftersom vid vissa tillfällen inte fick sina frågor besvarade. Trovärdigheten i reliabiliteten skulle ha ökat om man hade haft flera intervjuobjekt i sin undersökning. Det är viktigt att förstå skillnaden på att vara objektiv eller subjektiv när man genomför sina intervjuer. Under undersökningens gång har man tagit emot mer kunskap som har lett att man har kunnat fördjupa sig i ämnet. Empirin består av datainsamlingen från de fyra intervjuer som vi har genomfört och detta har kommit tills hands för individuella tankar runt omkring intervjuerna i slutsatsen. Genom tillämpning av semistrukturerade intervjuer vilket som har resulterat till ökad trovärdighet i intervjufrågor utförts. Forskarna har läst artiklar och tidningar för att berika sitt kunnande inom säkringsredovisning.

3. Referensram

Under denna rubrik kommer vi att presentera de redovisningsregler och lagar inom ämnesområdet för att senare ska kunna förstå empirin.

3.1 IAS 39, Finansiella Instrument - Redovisning och värdering

I denna standard anges hur företag skall redovisa och värdera finansiella tillgångar och finansiella skulder.³⁷ Rekommendationen behandlar när finansiella instrument skall redovisas och när de inte ska redovisas i balansräkningen samt värderingen av dessa.³⁸ Standarden för de finansiella instrumenten bearbetar även hur de skall klassificeras och värderas. När det gäller finansiella instrument kräver rekommendationen IAS 39 att vissa finansiella instrument ska marknadsvärderas. I den svenska lagstiftningen finns det regler för finansiella företag då man skall redovisa vissa beståndsdelar i ett sammansatt instrument.³⁹ Derivatinstrument skall finnas med i resultaträkningen och balansräkningen, vilket är ett krav som skall tillämpas enligt rekommendationen. IAS 39:s huvudprincip är att värdera finansiella tillgångar till verkligt värde men det förekommer vissa undantag när det rör sig om fordringar och finansiella placeringar som har fast löptid. Dessa undantag värderas från sin utgångspunkt från anskaffningsvärdet.⁴⁰ Enligt ÅRL skall finansiella tillgångar tas upp i balansräkningen till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet.⁴¹ Efter att den finansiella tillgången har nått det lägsta av anskaffningsvärdet skall den inte längre tas upp i balansräkningen. De finansiella skulderna som tillkommer vid handel skall redovisas till verkligt värde och återstående skulder värderas till anskaffningsvärde.

3.2 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

IAS 39 delar in finansiella tillgångar och skulder i olika kategorier.⁴² Avsikten med kategoriseringen är att företag ska lätt kunna placera sina finansiella instrument under den kategori som tycks vara lämpligast. Det finns fyra kategorier för tillgångar och två skuld kategorier. För alla sex kategorier finns det bestämda regler hur de finansiella instrumenten skall redovisas och värderas

³⁷ Sundgren, S., *Internationell redovisning - teori och praxis*, Studentlitteratur AB: Lund, 2007, sid.167

³⁸ Axelman, L och Phillips, D och Wahlquist, O., *IAS/IFRS 2005 – En jämförelse mellan international accounting standards och redovisningsrådets rekommendationer*, Ernst & Young: Stockholm, 2003, sid.118

³⁹ Ibid sid.35

⁴⁰ Ibid sid.35

⁴¹ Ibid sid.35

⁴² Sundgren, S., *Internationell redovisning - teori och praxis*, Studentlitteratur AB: Lund, 2007, sid.168

Finansiella tillgångar och skulder skall värderas till anskaffningskostnad och redovisas i balansräkningen till en upplupen anskaffningskostnad eller verkligt värde.⁴³ Om de finansiella instrumenten går med förlust eller vinst så redovisas det i resultaträkningen men kan också redovisas i balansräkningen som eget kapital men då som en separat komponent.

De fyra kategorierna för de finansiella tillgångarna⁴⁴:

- Tillgångarna ska värderas till verkligt värde via resultaträkningen.
- Investeringar som hålles till förfall
- Lånefordringar och kundfordringar
- Finansiella tillgångar som kan säljas.

Tillgångarna måste uppnå två villkor för att kunna få värdera tillgången till verkligt värde. Det första villkoret är att tillgången ska ingå i tradingportföljden och andra villkoret är att tillgången ska redan vid första redovisningstillfället identifierats till verkligt värde.⁴⁵ Syftet med det första villkoret är att man ska kunna generera kostfristiga vinster genom att den ingår i en tradingportföljd. En tradingportfölj uppkommer genom att den innehas för handel när den förvärvas eller säljes. Det andra villkoret utgår från att man ska redovisa den finansiella tillgången värderas till verkligt värde via resultaträkningen om det minskar inkonsekvenser i värdering eller redovisning. Även om de finansiella tillgångarna ingår i ett förvaltningsuppdrag som utvärderas på basis av förändringar i verkligt värde.

Den andra kategorin är baserad på investeringar som hålles till förfall. Detta innebär att de finansiella tillgångar som inte är klassificerade som derivat behålls till de är förfallna på grund av den fastställda löptiden och betalningar av företag. Företagets investeringar i obligationer är något som de med avsikt behåller investeringarna förfallna och detta gäller även andra skuldinstrument. Ett företag kan inte sälja sin obligation då den är klassificerad i denna kategori.⁴⁶

⁴³ Ibid sid.168

⁴⁴ Ibid sid.168

⁴⁵ Ibid sid.168

⁴⁶ Ibid sid.169

Lånefordringar och kundfordringar är inte aktiva ute på marknaden och utöver det så har de inga fastställda betalningsflöden. Tillgångar i denna kategori behöver inte hållas till förfall.⁴⁷ Finansiella tillgångar som är i en aktiv marknad och som innehas för handel kan inte ingå i denna kategori.

Den sista kategorin som är angivet för finansiella tillgångar som kan säljas. I denna kategori delas inte de finansiella tillgångarna som de tre kategorier som nämns tidigare utan ses som en restkategori. Här kan man klassificera eget kapital instrument och låneinstrument.⁴⁸

Finansiella skulder som inte är derivat redovisas till upplupet anskaffningsvärde om det inte gäller skulder som har koppling till "blankade aktier" dvs. skuld avseende lånade aktier.⁴⁹ Finansiella skulder och derivat marknadsvärderas eftersom de inte fullgör en komponent i en säkring.

Två kategorier för finansiella skulder⁵⁰:

- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen.
- Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde.

I kategorin som värderar skulderna till verkligt värde är syftet att generera vinst från finansiella skulder som innehas för handel. Under denna kategori klassificeras även andra skulder som ett företag har vid anskaffningstillfället.⁵¹ I finansiella skulder värderas alltid derivatens skuld till verkligt värde. I kategorin där man behandlar finansiella skuldernas värdering till upplupet anskaffningsvärde finns de andra skulderna av företagets finansiella skulder. Exempel på sådana skulder är banklån och kort- och långfristiga lån.

⁴⁷ Ibid sid.169

⁴⁸ Ibid sid.169

⁴⁹ Axelman, L och Phillips, D och Wahlquist, O., *IAS/IFRS 2005 – En jämförelse mellan international accounting standards och redovisningsrådets rekommendationer*, Ernst & Young: Stockholm, 2003, sid.120

⁵⁰ Sundgren, S., *Internationell redovisning - teori och praxis*, Studentlitteratur AB :Lund, 2007, sid.171

⁵¹ Ibid sid.171

Figur 1 ⁵²**Sammanfattning av finansiella tillgångar och skulder**

Fyra kategorierna för finansiella tillgångar	Värderingsmetod i balansräkningen	Intäkts - och kostnadsposter som tas upp i resultaträkningen.
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt Värde	<ul style="list-style-type: none"> - Alla förändringar i verkligt värde. - Ränteintäkter - Utdelningar
Investeringar som hålles till förfall	Upplupet anskaffningsvärde	<ul style="list-style-type: none"> - Realiserade vinster och förluster - Nedskrivningskostnader - Ränteintäkter
Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde	<ul style="list-style-type: none"> - Realiserade vinster och förluster - Nedskrivningskostnader - Ränteintäkt
Finansiella tillgångar som kan säljas	Verkligt värde	<ul style="list-style-type: none"> - Realiserade vinster och förluster - Nedskrivningskostnader - Ränteintäkter - Utdelning
Två kategorier för finansiella skulder	Värderingsmetod i balansräkningen	Intäkts - och kostnadsposter som tas upp i resultaträkningen.
Investeringar i onoterade aktier.	Verkligt värde; (anskaffningsvärde om det verkliga värdet inte kan fastställas på tillförlitligt sätt)	<ul style="list-style-type: none"> - Realiserade vinster och förluster - Nedskrivningskostnader - Utdelningar
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt värde	<ul style="list-style-type: none"> - Alla förändringar i verkligt värde - Räntekostnader
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde.	Upplupet anskaffningsvärde	<ul style="list-style-type: none"> - Realiserade vinster och förluster - Räntekostnader

⁵² Ibid sid.188-189

3.3 Säkringsinstrument

Denna standard begränsar inte de omständigheter under vilka ett derivat kan identifieras som ett säkringsinstrument. Förutsatt att villkoren för säkringsredovisning är uppfyllda, förutom vissa utfärdade optioner.⁵³ Ett säkringsinstrument kan förutse en finansiell tillgång eller skuld som inte är identifierade som derivatinstrument till en säkring av valutarisk. Det finns ett enda verkligt värde för säkringsinstrument.⁵⁴ Det kan uppstå förändringar i säkringsinstrumentets verkliga värde som är beroende av varandra och företaget identifierar ett säkringsförhållande för instrumentet. Det finns två undantag och den första är att skilja på tidsvärdet och realvärdet i ett optionsavtal. Optionens realvärdes förändring är det enda som identifieras i säkringsinstrumentet där man har uteslutit tidsvärdet för instrumentet. Det andra undantaget är att skilja på avistapriset och räntedelen i terminsavtal. Dessa undantag är tillåtna eftersom en options realvärde och terminspremien vanligen kan värderas separat.⁵⁵ Ett säkringsinstrument kan vara en kombination av två eller flera derivat men kan också vara en kombination av flera icke derivat. Det behöver heller inte vara hela derivat utan kombination kan bestå av olika derivat delar. När två eller flera derivat kombineras till ett gemensamt säkringsinstrument kan det uppkomma eventuella risker från derivaten men som motverkar varandra.⁵⁶ En andel av hela säkringsinstrumentet, exempelvis 50 % av nominellt belopp, kan identifieras som ett säkringsinstrument i ett säkringsförhållande.⁵⁷ Ett säkringsinstrument kan utsättas för flera olika risker när man har utgått ifrån att säkringens effektivitet ska visas och när de säkrade riskerna skall identifieras. Det finns en möjlighet att säkerställa säkringsinstrumentet och riskerna.

Figur 2⁵⁸

Säkringsinstrumenten

Får Vara:	Men inte:
Derivat (inkl. inbäddad derivat)	Utställda optioner
Icke derivat för FX-risker	Icke derivat för andra risker
Delar av derivat (ex. 50 % av nominellt belopp)	Andel av derivat (ex. Andel av derivatets löptid)

⁵³ *Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006.*, FAR FÖRLAG AB: Stockholm, 2006, punkt 72, sid.568

⁵⁴ Ibid punkt 74 sid.568

⁵⁵ Ibid punkt 74 sid.569

⁵⁶ Ibid punkt 77 sid.569

⁵⁷ Ibid punkt 75 sid.569

⁵⁸ <http://www.businessregion.se/download/18.482e5003117e8afe0d0800030721/Johan+Rippe+PP+IAS+39.pdf> (2008-12-28)

3.4 Säkrad post

En säkrad post kan vara en redovisad tillgång eller skuld, ett ej redovisat bindande åtagande, en mycket sannolik prognostiserad transaktion eller en nettoinvestering i en utlandsverksamhet.⁵⁹

En säkrad post ska bestå av:

- En enskild tillgång, skuld, ett bindande åtagande, en mycket sannolik prognostiserad transaktion eller en nettoinvestering i utlandsverksamhet, eller
- En grupp av tillgångar, skulder, bindande åtaganden, mycket sannolika prognostiserade transaktioner eller nettoinvesteringar i utlandsverksamheter med likartade riskegenskaper eller
- I en portföljsäkring av endast ränterisk, en del av den portfölj med finansiella tillgångar eller skulder som delar av den risk som säkras.⁶⁰

3.4.1 Identifiering av finansiella poster som säkrade poster

Om den säkrade posten är en finansiell tillgång eller finansiell skuld, kan den vara en säkrad post avseende de risker som sammanhänger med endast en del av dess kassaflöden eller verkliga värde förutsatt att effektiviteten kan mätas. I säkring av verkligt värde avseende ränteriskexponeringen för en portfölj med finansiella tillgångar eller finansiella skulder kan den säkrade delen identifieras i termer av ett belopp i en valuta istället för som enskilda tillgångar eller skulder. Trots att portföljen kan, i riskhanteringssyfte, innefatta tillgångar och skulder, är det belopp som identifieras ett belopp av tillgångar och skulder. Det är inte tillåtet att identifiera ett nettobelopp som innefattar tillgångar och skulder. Företaget kan säkra en del av den ränterisk som är hänförlig till detta identifierade belopp.⁶¹

⁵⁹ *Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006.*, FAR FÖRLAG AB: Stockholm.2006, IAS 39, punkt 78, sid.569

⁶⁰ *Ibid* punkt 78 sid.569

⁶¹ *Ibid* punkt 81 sid.570

3.4.2 Identifiering av icke-finansiella poster som säkrade poster

Om den säkrade posten är en icke finansiell tillgång eller icke- finansiell skuld skall den identifieras som en säkrad post

- a) för valutarisker eller
- b) i sin helhet för alla risker, på grund av svårigheten att avskilja och mäta tillämplig andel av kassaflöden eller förändringar i verkligt värde som sammanhänger med särskilda risker förutom vad gäller valuta risker.⁶²

3.4.3 Identifiering av grupper av poster som säkrade poster

Likartade tillgångar eller likartade skulder skall läggas ihop och säkras som grupp endast om de enskilda tillgångarna eller enskilda skulderna i gruppen delar den riskexponering som identifieras som säkrad. Dessutom skall den förändring i verkligt värde som är hänförlig till den säkrade risken i varje enskild post i gruppen förväntas vara ungefär proportionell mot den sammanlagda förändringen i verkligt värde som är hänförlig till den säkrade risken i gruppen med poster.⁶³

3.5 Säkringsredovisning

Säkringsredovisning används för att minimera riskexponering och tillämpningen av säkringar som har tillfört effekter som påverkat redovisningen både i resultat- och balansräkningen. I rekommendationen IAS 39 finns det regler för hur man ska tillämpa säkringsredovisning samt vilka villkor som krävs för att använda säkringsredovisning. IAS 39 anger under vilka förhållanden en effektiv säkring anses existera och när säkringsredovisning skall tillämpas.⁶⁴ IAS 39 definierar tre olika typer av säkringar. Det finns säkring av verkligt värde, kassaflöde och nettoinvestering i utlandet.

⁶² Ibid punkt 82 sid.570

⁶³ Ibid punkt 83 sid.571

⁶⁴ Axelman, L och Phillips, D och Wahlquist, O., *IAS/IFRS 2005 – En jämförelse mellan international accounting standards och redovisningsrådets rekommendationer*, Ernst & Young: Stockholm, 2003, sid.120

Figur 3 ⁶⁵

Redovisning av säkringstransaktionerna skall ske enligt följande:

Klassificering	Redovisning av förändringar i marknadsvärdet.
Verkligtvärdesäkring: <ul style="list-style-type: none">- Underliggande transaktion- Säkringstransaktion	Redovisas över resultaträkningen.
Kassaflödessäkring: <ul style="list-style-type: none">- Underliggande transaktion	Redovisas oberoende av säkringsinstrument enligt något av kriterierna i tabellen för redovisning av finansiella tillgångar. Om den underliggande transaktionen exempelvis är en lånefordran, skall redovisning ske till upplupet anskaffningsvärde.
Säkringstransaktion	Redovisas över eget kapital

Det finns tre slags säkringsförhållanden inom säkringsredovisning:

- a) Säkring av verkligt värde: En säkring av exponering för förändringar i verkligt värde på en redovisad tillgång eller skuld. Kan också vara ett oredovisat bindande åtagande eller en identifierbar del av sådan tillgång och skuld. Eller ett bindande åtagande, som är hänförlig till en viss risk och som skulle kunna påverka resultaträkningen.
- b) Kassaflödessäkring: en säkring av exponeringen för variationer i kassaflöden som
 - i) är hänförliga till en viss risk som är kopplad till en redovisad tillgång eller skuld eller en mycket sannolik prognostiserad transaktion och
 - ii) skulle kunna påverka resultaträkningen
- c) Säkring av en nettoinvestering i en utlandsverksamhet enligt definition i IAS 21.⁶⁶

Ett säkringsförhållande skall uppfyller samtliga villkor för säkringsredovisning.

- a) När säkringen ingås finns det en formell identifiering och dokumentation av säkringsförhållandet samt förtegets mål för riskhantering och riskhanteringsstrategi avseende säkringen. Denna dokumentation skall omfatta identifiering av säkringsinstrument, den säkrade posten eller transaktion, karaktären på den risk som säkras samt hur företaget kommer att bedöma säkringens effektivitet vad gäller att täcka av exponeringen mot förändringar i den säkrade postens verkliga värde eller kassaflöden som är hänförliga till den säkrade risken

⁶⁵ Ibid sid.122

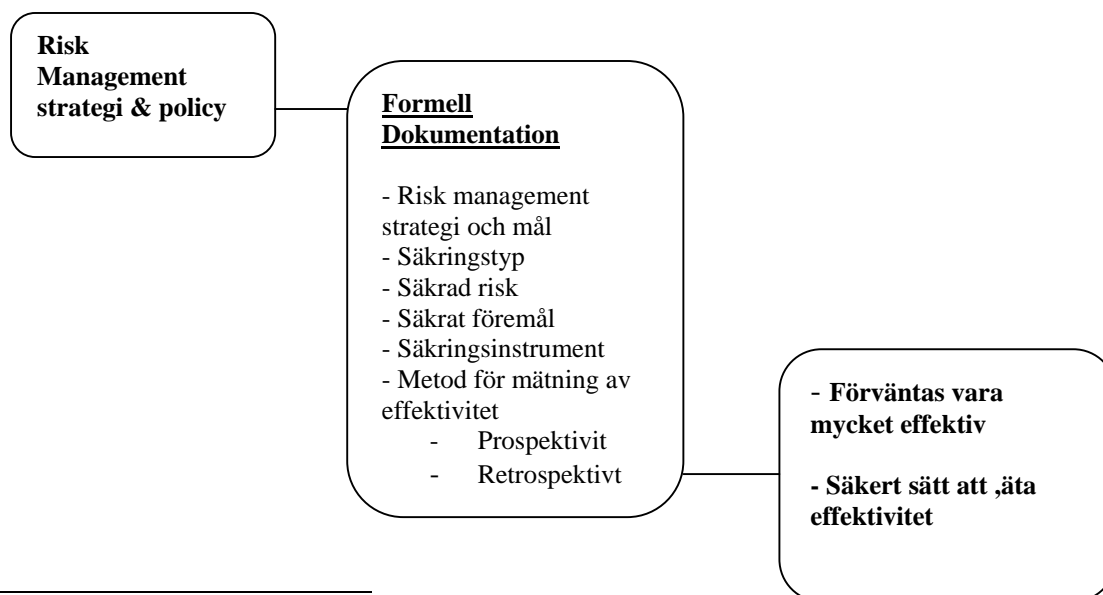
⁶⁶ *Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006.*, FAR FÖRLAG AB: Stockholm.2006, IAS 39, punkt 86, sid.571

- b) Säkringen förväntas vara mycket effektiv i att uppnå motverkande förändringar i verkligt värde eller kassaflöde som är hänförliga till den säkrade risken, i överstämmelse med den ursprungligen dokumenterade strategin för detta specifika säkringsförhållande.
- c) För kassaflödessäkringar måste en prognostiserad transaktion som är föremål för säkring vara mycket sannolik och måste innebära en exponering för förändringar i kassaflöden som ytterst kan påverka rapporterat resultatet.
- d) Effektiviteten i säkringen kan mätas på ett tillförlitligt sätt, det vill säga att det verkliga värdet eller kassaflödena för den säkrade posten som är hänförlig till den säkrade risken och det verkliga värdet på säkringsinstrumentet kan mätas på ett tillförlitligt sätt.
- e) Säkringen bedöms fortlöpande och fastställdes som att ha varit mycket effektiv under den räkenskapsperiod för säkringen identifierades.⁶⁷

Kriterierna är dokumentation, att hög effektivitet uppnås i att minimera definierad risk, hög sannolikhet för att flödet kommer att inträffa (vid säkring av framtida flöden) och en tillförlitlig värdering.⁶⁸

Figur 4⁶⁹

Kriterier för säkringsredovisning:

⁶⁷ Ibid punkt 88 sid.571

⁶⁸ Axelman, L och Phillips, D och Wahlquist, O., *IAS/IFRS 2005 – En jämförelse mellan international accounting standards och redovisningsrådets rekommendationer*, Ernst & Young: Stockholm, 2003, sid.122

⁶⁹ <http://www.businessregion.se/download/18.482e5003117e8afe0d0800030721/Johan+Rippe+PP+IAS+39.pdf> (2008-12-28)

Dessa kriterier måste vara uppfyllda om säkringsredovisning ska tillämpas.

3.5.1 Säkring av verkligt värde

Företag som exponerade för marknadsvärdesförändringar i en tillgång eller skuld kan ingå en verkligtvärde säkring.⁷⁰ En säkring av verkligt värde innebär att det finansiella instrumentet införskaffats för att säkra exponeringen för förändringar i värde på en redovisad tillgång, skuld eller ett oredovisat bindande åtagande som skulle kunna påverka resultaträkningen.⁷¹

Resultaträkningen påverkas när man använder säkringar av verkligt värde för att värdet förändras på säkringsinstrumentet. Det påverkar även den säkrade posten genom en förändring i verkligt värde. Även om det sker förändringar när man tillför en verkligt värderad säkring så påverkar den inte det redovisade resultatet. Det blir ingen stor förändring på det redovisade resultatet eftersom förändringen från den säkrade posten verkligt värde tas ut av förändringen på derivatets verkliga värde.⁷² Denna effekt inträffas endast om posten är säkrad.

Exempel på en verkligtvärde säkring är då ett företag ingår en ränteswapp som effektivt omvandlar företagets fastränteskuld till ett instrument som motsvarar en skuld med rörlig ränta.⁷³ Ett derivatinstrument kan ha en negativ effekt på värdeförändringar som får företaget exponering att minska. Säkringsredovisning skall tillämpas rekommendationens villkor är uppfyllda. Om kraven uppfylls kommer det säkrade instrumentet redovisas som ett säkringsinstrument i balansräkningen.

Om en säkring av verkligt värde uppfyller sina villkor under en period, skall den redovisas enligt följande:

- a) Vinsten eller förlusten från omvärdering av säkringsinstrument till verkligt värde eller från valuta komponent i dess redovisade värde beräknat i enlighet med IAS 21 och
- b) Den vinst eller förlust på den säkrade posten, som är hänförlig till den säkrade risken, skall justera det redovisade värdet av den säkrade posten och redovisas i

⁷⁰ Axelman, L och Phillips, D och Wahlquist, O., IAS/IFRS 2005 – *En jämförelse mellan international accounting standards och redovisningsrådets rekommendationer*, Ernst & Young: Stockholm, 2003, sid.120

⁷¹ Sundgren, S., *Internationell redovisning - teori och praxis*, Studentlitteratur AB :Lund, 2007, sid.191

⁷² Ibid sid.192

⁷³ Axelman, L och Phillips, D och Wahlquist, O., IAS/IFRS 2005 – *En jämförelse mellan international accounting standards och redovisningsrådets rekommendationer*, Ernst & Young: Stockholm, 2003, sid.120

resultaträkningen. Detta gäller om den säkrade posten annars redovisas till anskaffningsvärde. Redovisning i resultaträkningen av den vinst eller förlust som är hänförlig till den säkrade risken tillämpas om den säkrade posten är en finansiell tillgång kategoriserad som att den kan säljas.⁷⁴

3.5.2 Säkring av kassaflöde

En kassaflödessäkring är en säkring av exponering för variationer i kassaflöden som är hänförliga till en viss risk som är kopplad till en redovisad tillgång, skuld eller en mycket sannolik prognostiserad transaktion och som skulle kunna påverka resultaträkningen.⁷⁵

Företag som är exponerade för att framtida kassaflöden kommer att variera med framtida marknadsfluktuationer, kan ingå en kassaflödessäkring för att minska denna exponering.⁷⁶

Ett tydligt exempel på kassaflödessäkringar är när företaget har ett rörligt lån i balansräkningen som kommer att träda in i en ränteswap. Detta medför att företaget kommer att betala sin ränta som fast istället för en rörlig. Därmed kommer marknadsfluktuationerna att minska. Det förkommer en annan typ av kassaflödessäkring och det kallas för säkring av framtida flöden. Om en säkring av framtida flöden skall få tillämpas i säkringsredovisning måste den tillfredsställa de villkor som IAS 39 kräver. När kraven är uppfyllda skall säkringsinstrumentets värdeförändring redovisas mot eget kapital till dess att säkringen upphör och redovisas till marknadsvärde i balansräkningen.⁷⁷ Säkringsinstrumentets värdeförändring redovisas sedan i resultaträkning.

Om en kassaflödessäkring uppfyller villkoren, skall den redovisas under perioden enligt följande:

- a) den del av vinst eller förlust på säkringsinstrument som bestämts vara en effektiv säkring skall redovisas direkt mot eget kapital via sammanställningen över förändringar i eget kapital och

⁷⁴ *Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006.*, FAR FÖRLAG AB: Stockholm, 2006, IAS 39 punkt 89, sid.572

⁷⁵ Sundgren, S., *Internationell redovisning - teori och praxis*, Studentlitteratur AB :Lund, 2007, sid.192

⁷⁶ Axelman, L och Phillips, D och Wahlquist, O., *IAS/IFRS 2005 – En jämförelse mellan international accounting standards och redovisningsrådets rekommendationer*, Ernst & Young: Stockholm, 2003, sid.121

⁷⁷ *Ibid* sid.121

b) den ineffektiva delen av vinsten eller förlusten för säkringsinstrumentet skall redovisas i resultaträkningen.⁷⁸

3.5.3 Nettoinvestering i utländska dotterbolag

Säkringar av nettoinvesteringar i utlandet redovisas på samma sätt som kassaflödessäkringar gällande dotterbolag eller intressebolag.⁷⁹ Detta leder till att de värdeförändringar som uppstår i säkringsinstrumenten kommer en viss del av de förändringar utses som en effektiv säkring. Detta medför att den effektiva säkringen skall redovisas på följande sätt mot det egna kapitalet. Den effektiva säkringen kan antingen gå i vinst eller förlust och när den säkrade posten har ett inflytande på resultaträkningen ska även den effektiva säkringen visas i resultaträkningen. Den resterande delen av de värdeförändringar som uppstår räknas som den ineffektiva delen, vilket kommer redovisas i resultaträkningen. Företag som opererar i utländska verksamheter kan utsättas av valutaförändringar men det förekommer ett sätt att skydda sig. Företaget skyddar sig från valutaförändringar genom att uppfylla de villkor som rekommendationen vill ha uppfyllda för att tillämpa säkringsredovisning.⁸⁰

Säkringar av nettoinvesteringar i en utlandsverksamhet, inklusive en säkring av en monetär post som redovisas som en del av en nettoinvestering, skall redovisas på ett likadant sätt som kassaflödessäkringar.

- a) den del av vinst eller förlust på säkringsinstrument som bestämts vara en effektiv säkring skall redovisas direkt mot eget kapital via sammanställningen över förändringar i eget kapital via sammanställningen över förändringar i eget kapital och
- b) den ineffektiva delen skall redovisas i resultaträkningen.⁸¹

⁷⁸ *Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006.*, FAR FÖRLAG AB: Stockholm.2006, IAS 39 punkt 95, sid.573

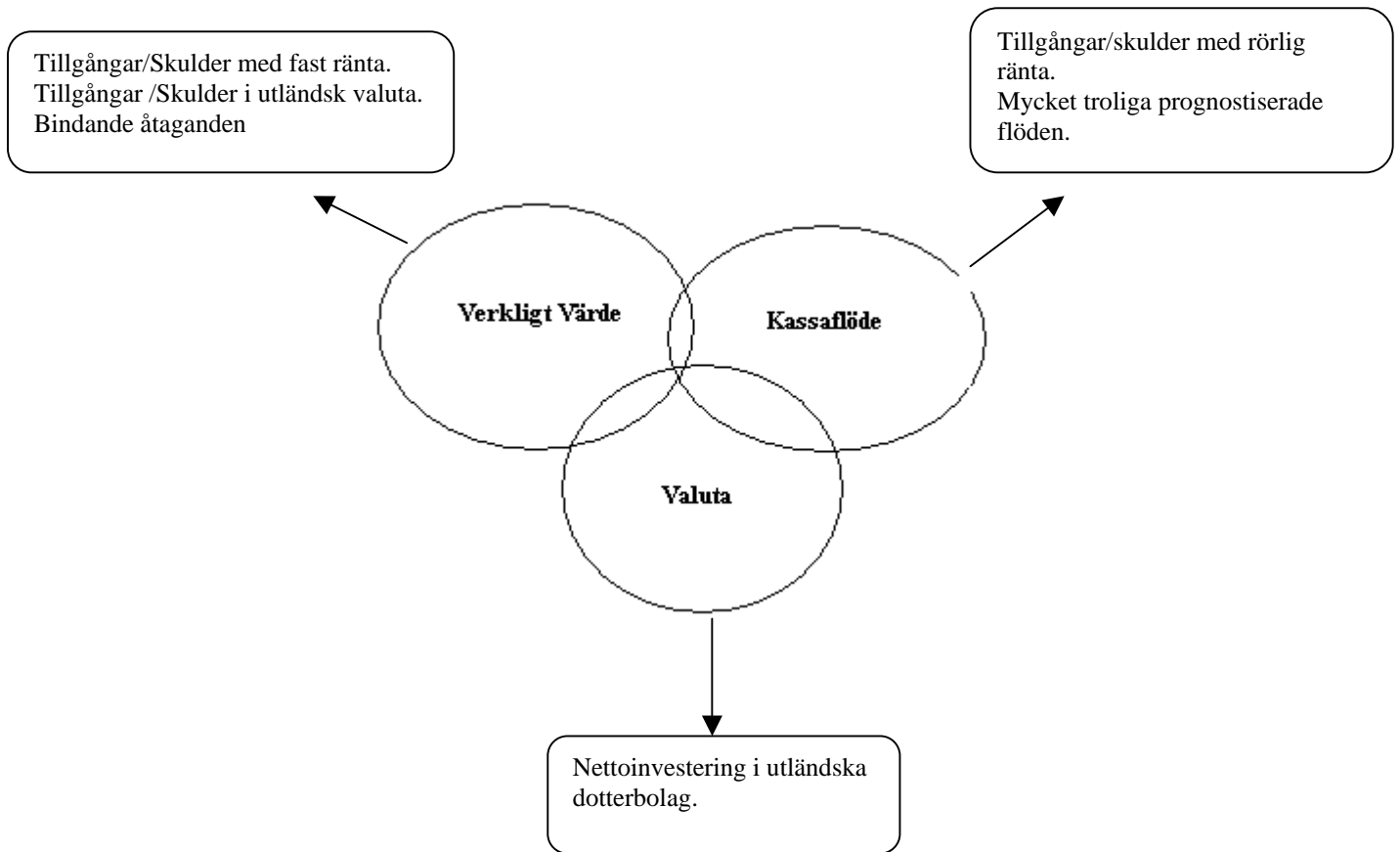
⁷⁹ Sundgren, S., *Internationell redovisning - teori och praxis*, Studentlitteratur AB :Lund, 2007, sid.193

⁸⁰ Axelman, L och Phillips, D och Wahlquist, O., *IAS/IFRS 2005 – En jämförelse mellan international accounting standards och redovisningsrådets rekommendationer*, Ernst & Young: Stockholm, 2003, sid.121

⁸¹ *Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006.*, FAR FÖRLAG AB: Stockholm.2006, IAS 39 punkt 102, sid.574

Figur 5 ⁸²

Olika typer av säkringar:

3.6 Säkringseffektivitet

Säkringseffektivitet är ett mått som visar förändringen i verkligt värde eller kassaflöden i den säkrade posten.⁸³ Den säkrade risken har hindrat förändring i säkringsinstrumentets kassaflöde eller verkligtvärde och ska enligt IAS 39 befinna sig mellan 80-125 %. Om det uppstår ineffektivitet i redovisningen vid tillämpning av verkligt värde säkring beror det på det rörliga benet i den säkrade ränteswappen. Ineffektiviteten kan stimuleras genom att en räntestruktur post som stämmer överens med det rörliga benet som tillförs ränteswappen. Företag försöker bygga olika modeller för att minimera och förhoppningsvis eliminera den

⁸² <http://www.businessregion.se/download/18.482e5003117e8afe0d0800030721/Johan+Rippe+PP+IAS+39.pdf> (2008-12-28)

⁸³ <http://www.farsrskomplett.se/foelng-customer/document.do?idPath=RTN65539@@RTN65542@@RTN75232@@RTN75260@@RTN75266> (2009-01-14)

finansiella risken som uppstått i företaget och detta genom att säkra sig.⁸⁴ När man hanterar risker har man ett system som visar om företagen har uppnått framgång eller inte.

Dessa utgår från företagens mål. Det kan förekomma skillnader när ett företag tillägger de nya rutiner i deras system. De krav som ställs från IAS 39 angående säkringsredovisning kan ha effekt på de skillnader som nämndes ovan.⁸⁵ Rekommendationens tillämpning har orsakat till en mer administrativt arbete vilket i sin tur har lett till att företag använt sig av extern hjälp för att minimera arbetet. När det gäller säkringsredovisning är den mest effektiva metoden att tillämpa den retrospektiva metoden för att bestämma relationen till säkringen.

3.6.1 Prospektiv Test/ Retrospektiv Test

Det prospektiva testet skall testa effektiviteten vid säkringsredovisningens början. Testen genomförs under hela säkringens livslängd vid varje rapporteringsdag. Utgångspunkten för ett prospektivt test är att exponera om det har uppstått vissa förändringar i kassaflödet eller verkligt värdet hos den säkrade posten. Om det uppstår förändringar ställs det gentemot de förändringar som har förekommit i säkringsinstrumentets kassaflöde eller verkligtvärde. Förändringarna praktiskt taget utjämnar varandra. Det retrospektiva testet tillämpas under hela säkringens livslängd vid varje rapporteringstillfälle. Syftet med att genomföra ett retrospektivt test är att demonstrera ifall det har uppkommit en hög effektivitet som befinner sig mellan 80 % till 125 % i säkringens verkliga resultat.⁸⁶

Figur 6⁸⁷

	Säkringsredovisning påbörjas	Vid bokslutstillfälle
Prospektivt Test →	X	X
Retrospektivt Test →		X

3.6.2 Dollar of set

När det handlar om verkligtvärde säkringar kan det förekomma svårigheter med effektiviteten i en dollar of set metod i början och slutet av säkringsrelationen. Eller under säkringsperioden

⁸⁴ Ibid

⁸⁵ Ibid

⁸⁶ Ibid

⁸⁷ <http://www.businessregion.se/download/18.482e5003117e8afe0d0800030721/Johan+Rippe+PP+IAS+39.pdf>
(2008-12-28)

när den aktuella marknadsräntan ligger nära eller är lika med den marknadsränta som gällde när säkringsrelationen inleddes.⁸⁸ De förändringar som uppstår i ränteswappen medför att effektiviteten i verkliga värden kan leda till att den befinner sig mellan 80 % och 125 %.

Vanliga åtgärder för att förbättra räntesäkringars möjligheter för en effektivitet inom 80–125 % är att:

- Se över hur man definierat säkrad post (med eller utan kreditspread i kupong) och säkrad risk (med eller utan kreditspread),
- Testa effektiviteten med tätare intervall och på basis av periodförändringar,
- Använda regressionsanalyser för effektivitetstest som leder till en utjämning av orepresentativa extremvärden, införa nivåer för materialet, där man bortser från att man hamnat utanför 80–125 % spannet om de belopp som förorsakat detta är små.⁸⁹

Vid tillämpning av olika metoder för att testa effektiviteten kan det innebära merarbete och medföra till att företag tvingas att kalla in extern hjälp. Dessa tester begär viss kunskap inom statistik, vilket de flesta företag saknar eftersom man inte behövde sådan kompetens. Om företagets säkringsrelation inte har fastställts på ett lämpligt sätt och dollar of set tillämpas hamnar man utanför 80 % - 125 % spannet. Detta medför att säkringsredovisningen inte kan användas under den perioden.

3.7 Verkligt Värde

IABS syn på finansiella instruments verkliga värde är att tillgångar som är kortfristiga eller långfristiga ska värderas till verkligt värde.⁹⁰ Man värderar tillgångar till ett verkligt värde på två olika sätt. Man kan värdera de finansiella tillgångarna till verklig värde i resultaträkningen och finansiella tillgångar som kan säljas. Det som skiljer dessa två värderingarna av tillgångar är att om en finansiell tillgång ska säljas och det uppstår vinst eller förlust ska det inte redovisas i resultaträkningen. Istället så ska man bokföra det i eget kapital. Om vinster eller förluster sker vid förändringar av verkligt värde så kan det påverka resultaträkningen och värdeförändringarna ska redovisas i resultaträkningen. Även orealiserade värdeförändringar kan ha ett inflytande i resultaträkningen.⁹¹ Tillämpning av verkligt värde kan tillföra nytta i redovisningen genom att den medför relevant information när man jämför med

⁸⁸ Ibid

⁸⁹ Ibid

⁹⁰ Artsberg, K., *Redovisningsteori- policy och – praxis, andra upplagan*, Liber AB: Malmö, 2005, sid.277

⁹¹ Sundgren, S., *Internationell redovisning - teori och praxis*, Studentlitteratur AB :Lund, 2007, sid.180

anskaffningsvärdet. Försiktighetsprincipen följs av verkligt värde det vill säga att man inte får skönhetsmåla företaget. Företagets tillgångar skall undervärderas och skulderna skall övervärderas. De tillgångar som värderas till anskaffningsvärdet ska under vissa villkor skrivas ner.⁹² Omvärderingsmetoden förekommer inte lika mycket som verkligt värde, vilket kanske förklara varför metoden inte är obligatorisk. Verkligt värde metoden är obligatorisk vid användning av finansiella tillgångar och skulder. Detta medför att företag värderar en del av sina finansiella instrument till verkligt värde.

Figur 7 ⁹³

	Obligatorisk	användning	Frivillig	användning
	Tillgång/skuld	Standard	Tillgång/Skuld	Standard
Anskaffningsvärde	Majoriteten av tillgångar och skulder			
Omvärdering			Materiella anläggningstillgångar	IAS 16
			Begränsat antal immateriella tillgångar	IAS 38
Verkligt värde, via RR	Finansiella tillgångar och skulder	IAS 39	Finansiella tillgångar och skulder via FVO	IAS 39
	Biologiska tillgångar	IAS 41	Förvaltningsfastigheter	IAS 40
	Aktierelaterade ersättningar	IFRS 2		
	Pensionsskulder	IAS 39		
	Avsättningar	IAS 37		
Verkligt värde, via eget kapital	Finansiella tillgångar	IAS 39		
	Alternativ för pensionsskulder	IAS 19		

Sammanfattning av vilka värderingsmetoder som används vid de olika standarderna respektive tillgångar och skulder. Den visar också när dessa är obligatoriska och frivilliga.

⁹² Marton, J., "Nytan av verkligt värde i redovisningen", Balans, nr 6-7, 2008, sid 42

⁹³ Ibid

3.8 Fair value option, FVO

I FVO går ut på att redovisa vissa finansiella instrument till verkligt värde vid första redovisningstillfället.⁹⁴ FVO är ett alternativ till säkringsredovisningen i IAS 39 för att redovisa värdeförändringarna över resultaträkningen när man värderar finansiella tillgångar och skulder.⁹⁵ När man tillämpar säkringsredovisning slipper man de krav på dokumentation och effektivitetstester som finns i rekommendationen IAS 39.⁹⁶ En nackdel med säkringsredovisning är att kreditspreaden påverkas av värdeförändringar. Tillämpningen av verkligt värde kan bara tillämpas på hela instrumentet och inte på vissa komponenter av instrumentet. Trots det har FVO en tendens att förenkla säkringsredovisningens relation med verkligt värde för de finansiella instrumenten.⁹⁷ Förändringar som tillkommer vid verkligt värde på derivatinstrument kommer träda in i form av intäkter och förändringen i den finansiella instruments verkliga värde kommer att reflektera på det verkliga värdet. Vid förändring kommer man avstå från att säkra effektiviteten.

⁹⁴ <http://www.nysscpa.org/cpajournal/2007/507/essentials/p32.htm> (2009-01-07)

⁹⁵ <http://www.farsrskomplett.se/folng-customer/document.do?idPath=RTN65539@@RTN65542@@RTN75232@@RTN75260@@RTN75266>
(2009-01-14)

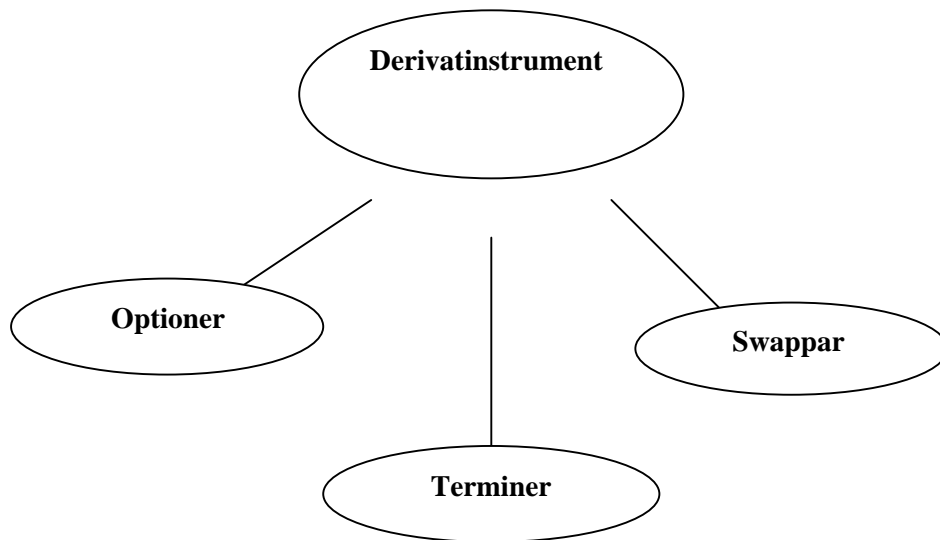
⁹⁶ Ibid

⁹⁷ <http://www.nysscpa.org/cpajournal/2007/507/essentials/p32.htm> (2009-01-07)

3.9 Derivatinstrument

Derivatinstrument definieras enligt IAS 39 som ett finansiellt instrument och värdet utgår ifrån en annan underliggande tillgång. Derivat instrument består av tre olika huvudtyper nämligen optioner, terminer och swappar.⁹⁸

Figur 8 ⁹⁹

3.9.1 Optioner

Det existerar två olika typer av optioner, köpoption och säljoption. En köpoption är en rättighet att inneha ett värdepapper men detta ger ingen skyldighet att köpa en underliggande tillgång i framtiden till ett förutbestämt pris.¹⁰⁰ En säljoption är det omvända, den ger en rättighet men inte en skyldighet att sälja. Optioner som löper längre än ett år kallas för warranter. Köparen vill försöka binda fast säljaren till ett avtal då man blir tvungen att följa avtalet för optionen. När säljaren ingår ett kontrakt ska köparen tillägga en premie i avtalet för sin option och ska betalas även om säljaren inte ens använder optionen. Om inte en betalning sker kan det utlösa sig till en risk för kompensation som säljaren tar på sig. Värdet på optioner bestäms av hur värdet på den underliggande tillgången utvecklas under optionens löptid.¹⁰¹

⁹⁸ Sundgren, S., *Internationell redovisning - teori och praxis*, Studentlitteratur AB :Lund, 2007, sid.159

⁹⁹ Artsberg, K., *Redovisningsteori- policy och – praxis, andra upplagan*, Liber AB: Malmö, 2005, sid.275

¹⁰⁰ Sundgren, S., *Internationell redovisning - teori och praxis*, Studentlitteratur AB :Lund, 2007, sid.200

¹⁰¹ Ibid sid.201

3.9.2 Terminer

En termin liknar en option men skillnaden är att istället för att en underliggande rättighet finns istället en skyldighet för den som är ansvarig att köpa eller sälja en underliggande tillgång. En annan skillnad är att terminer inte har någon premie vid avtalstecknandet utan ett terminsavtal består av att köpa eller sälja en underliggande tillgång till ett visst pris vid en viss tidpunkt. När ett avtal fullgörs bokförs det som vanlig försäljning eller vanligt köp beroende på om man köper eller säljer tillgången.¹⁰²

3.9.2 Swappar

Ett swapavtal betyder att två parter byter finansiell risk.¹⁰³ Det finns många olika typer av swapavtal som t.ex. ränteswappar och valutaswappar. Varför man inleder ett swapavtal är oftast för att två parter har olika riskbenägenhet eller marknadstro. Swappar kommer till användning när det gäller företagets säkerhet och man vill skydda sig mot risker. Detta medför följande effekter till att vinster och förluster tar ut varandra ifall de redovisas på samma sätt.

¹⁰² Artsberg, K., *Redovisningsteori- policy och – praxis, andra upplagan*, Liber AB: Malmö, 2005, sid. 296

¹⁰³ Sundgren, S., *Internationell redovisning - teori och praxis*, Studentlitteratur AB :Lund, 2007, sid. 203

4. Empiri

Här kommer vi att presentera datainsamlingen som vi har samlat in genom personliga intervjuer.

4.1 Resultat

1. Vad anser ni om regelverket IFRS tre år efter att det har införts? (För och nackdelar)

Gunvor Hedström, SEB: Det är inte helt lätt även fast vi har hittat våra egna sätt på hur vi ska tillämpa metoderna. IFRS kom hit i våras för att göra förändringar dvs. göra vissa förenklingar eftersom de har insett att regelverket är för komplext. T.ex. så har de diskuterat om de ska ta bort held-to-maturity (hålles till förfall), vad tillför den egentligen? De förändringar som diskuteras är bara tillfälliga förändringar för att få en stabil plattform till år 2011. När man jobbar med IFRS så hittar man metoder men för utomstående så kan det vara väldigt svårt att förstå. Det går an för oss som jobbar med IFRS men sen finns det investerare och analytiker som ska läsa årsredovisningar och delårsrapporter. De flesta tycker att man ska låta det vara så som det är eftersom alla har hittat sitt sätt att arbeta på. Det är så pass flexibelt med de olika portföljstyperna som styr redovisningen när man jämför med andra banker. Detta kan man göra på olika sätt och alla är rätt d.v.s. samma värdepapper samma instrument. Och det finns inte samma utrymme för att redovisa derivat på olika sätt. Allt detta gör att det blir olika redovisning och det är inte alltid lätt för banker och utomstående att navigera.

Henrik Bonde, Swedbank: Problemet är att det är en mixvärderingsmodell, ibland hamnar man i situationer där man har poster i balansräkningen som är anskaffningsvärderade och hedgen marknadsvärderad. Man kan lösa det med säkringsredovisning och FVO. Men ibland kan det vara svårt att göra det vilket är bekymmersamt. Sen är det inte lätt att fastställa marknadsvärden speciellt under dessa tider. Likviditeten på marknaden är konstigt och i vissa fall obefintlig. Generellt tycker jag att IAS 39 är en komplex standard men är bra i många avseenden. Det är ett striktare regelverk överhuvudtaget, man måste dokumentera koncernexterna transaktioner på ett sätt som man inte behövde göra tidigare.

Sen har man det här dilemmat att derivat i alla lägen alltid måste värderas till verkligt värde. Förr i tiden hade vi mycket säkringsredovisning som innebar att vi värderade derivatet till upplupet anskaffningsvärde.

Oftast när man lånar ut t.ex. ut ett bostadslån till en privatkund på en fast ränta och den posten är anskaffningsvärderad. Sen lånar vi upp på obligationsmarknaden, säg på fem år men vi lånar med rörlig ränta och den posten i sig är anskaffningsvärderad. Enligt det gamla regelverket värderar man alla dessa poster till anskaffningsvärdet även derivatet. Det IAS 39 tvinga oss att göra var att värdera derivatet till marknadsvärdet. Frågan blev hur vi ska hantera att vi har en skuld till marknadsvärde och en tillgång till anskaffningsvärde. Det blev en volatilitet i resultatet som inte redovisade den ekonomiska innebörden i transaktionerna. Och då kunde man välja att använda sig av säkringsredovisning till verkligt värde. Men det är strikta krav på att identifiera derivatet till den enskilda utlåningen och ibland är det en mix av allt detta som man inte kan följa. Det är inte lätt att göra effektivitetstester t.ex.

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Lena: Generellt är IAS 39 ganska komplex. Och jag tror inte alltid att den främjar affärsverksamheten utan den blir mer administrativ. Man får sätta upp mer administrativa rutiner för att klara av de krav som IFRS ställer på verksamheten. Det är inte alltid som det ger ett mervärde till den rörelse vi bedriver. Vad ska vi använda informationen till och behöver vi informationen? Får vi fram svaret genom att använda hedge redovisning? Svaret är egentligen nej eftersom vi redan har den i våra risk- och rapporteringssystem. Det ger inget mervärde för det vi ska tjäna pengar på. Det blir mer en bakprodukt som ska styrka att vi följer redovisningsregler. Vi höll på med att upprätta hedgeredovisningen i ett och ett halvt år innan hedgeredovisning och hedgeprocesserna var på plats. Då pratar vi inte bara om Sverige utan hela Nordea gruppen inklusive Sverige, Norge, Finland, Danmark och USA. Det tog mycket kraft att få det på plats och börja få fram en rutin för att veta hur vi ska agera.

Jonas: Sen är det också att få modellen godkänt och som var mycket jobbigt. Allt blir väldigt mycket en tolkningsfråga från varje institut och det är svårt att analysera i detalj hur varje institut löst det. IFRS fördel skulle ju vara transparensen för att få bättre jämförbarhet mellan bankernas resultat. Men värderingen av balansräkningen är inte likformig.

Lena: Jag tror faktiskt inte att det blivit lättare att jämföra två institut med varandra.

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken: Den stora fördelen är att man gjort verkligt värde till en generell princip. Förut var det väldigt många instrument som inte syntes och bland de många olika derivat. Det är en fördel. Men man ska vara medveten att det här inte är prövat nedgång och det ser vi nu. Nu är det många som är kritiska och det har gjorts en del förändringar väldigt snabbt. IASB är en jätte trögörlig organisation och det tar årtal att få till förändringar men EU mer eller mindre tvingade fram en förändring redan i oktober pga. de olika klassificeringarna på de finansiella instrument som ligger i trading, FVO och available-for-sale. Vilket är att man tar upp till verkligt värde men man tar värde förändringen över EK istället för att redovisa det i RR. Det finns lånefordringar och det som kallas för held-of-maturity, vilket betyder att det ligger till upplupet anskaffningsvärde. Vad man gjorde för förändringar var att man tillät omklassificeringar från trading till lånefordringar. Tradinginstrument är i vanliga fall det som det finns en aktiv marknad för d.v.s. att det finns noterade priser och då blir det lättare att bestämma ett verkligt värde. Vad vi såg var att många banker köpte stora tillgångar som det inte fanns någon marknad för längre. Då ändras deras syfte med innehavet och då tyckte man att IAS 39 var lite för oflexibelt att man inte kunde omklassificera och lägga det som lånefordringar.

2. Vilken tycker du är den största förändringen för verksamheten i och med ändringen januari 2005 gällande säkringar?

Gunvor Hedström, SEB: Vi hade ju hedge accounting i gruppen förut. Man sa att om ett derivat var använt till hedge accounting då fick derivatet anpassa sin redovisning efter den de hedgade. Vanligtvis hedgar man ett lån t.ex. om man lånar ut ett bolån och så vill du ha fast ränta i tio år. Detta innebär en risk för mig om räntor går upp eller ner. Då lägger man på en hedge för att säkerställa intjäningen. Före 2005 fick derivatet följa t.ex. ett lån där man betalar ut 10000kr åt kunden och räntansom tickar. Derivatet la man på vid sidan av och man behövde inte marknadsvärdera derivatet för att det avsåg att hedga ett lån. Ränteflödet i derivatet matchade ränteflödet i lånet sen gick de in i resultat räkningen. Därefter skulle man mäta att de är effektiva fast det var inte samma formella krav på att mäta det före 2005. Konsekvensen blir att då kan du inte göra som man gjorde förut för då får du en mismatch. Lånet ligger och tickar sen har du även derivatet marknadsvärderat som slår mot resultatet. Man vände på allting och hedgeaccounting blev mer komplicerad för nu måste du börja marknadsvärdera lånet för att möta derivatet som också ska marknadsvärderas. Dessutom är det mycket mer formella regler kring dokumentation med relationer, prospektiva tester och retrospektiva tester, allt ska dokumenteras. Dokumentationskravet är en jättestor förändring

då det går in i resultatet. Hedgen måste vara effektiv inom ramen 80-125 % och även om den är godkänd för att upprätthålla hedgen så måste du ta ineffektivitet som blir 2 % eller -3 % den går i resultat räkningen beroende på vilket instrument man använder. Detta gör det komplext för affärssidan eftersom de tror att deras hedge är perfekt. Detta tycker de är väldigt när konstigt.

Henrik Bonde, Swedbank: Den stora grejen var att värdera derivaten till verkligt värde. Det vi gjorde var att tillämpa FVO d.v.s. att utlåningsposten och upplåningsposten värderas till verkligt värde. Då får vi det att matcha och när räntan ändras slår det mot alla poster. Det blir mer volatilitet för att det finns ingen risk i prissättningen på utlåning som inte är säkrade. Det är kreditrisken mot kunden.

AC+VV (gamla redovisningen) AC
FVO

Lån 1000kr 5 % ränta* 20 år	Obligation 1000kr 3,5 % ränta 1 år
---	--

* **Marginal 1 % dvs. 5 % - 1 % = 4 %**

1000	1000		
3,5%		4	- 3,5
% (ränterisk)			+3,5
			- 4,0
			1,0

Vi har ett lån på 1000kr och 5 % ränta som vi ska finansiera i 20 år och prissättning ändras var 5:e år. Sen har vi en obligation som vi lånar upp 1000 kr, vilket vi kommer att betala 3,5 % som justeras en gång om året fast löptiden skulle teoretiskt kunna vara 20 år. Skulle vi stanna där skulle vi ha en marginal mellan 5 % och 3,5 % som är vår intjäning. Men skulle ta en enorm ränterisk eftersom prissättningen på obligationen ändras en gång om året och lånet vart 5:e år. Det vi gör då är att vi ingår ett swapavtal, ränteswappen består av två delar. Dels gör vi en utlåning där vi lånar ut 3,5 % i ränta på ett års räntebindning och sen lånar vi upp av samma mottag 1000kr. Det är här vi byter så att vi får den långa räntebindningen, låt oss säga att 4 % ränta på 5 år. Man bakar ihop de här två till ett enda avtal. Sen räknar man

ränteflödena och byter dem netto. Det vi har åstadkommit genom att göra den här transaktionen är ju kostnaden vi har från upplåning kommer att elimineras av placeringen. Vi förlorar en 0,5 % av marginalen men har låst ränterisken. Vi kommer att få räntekostnader på 4 % ihop med 5 % som är ränteintäkten. Den gamla redovisningen anskaffningsvärderade både lånet och obligationen. Av olika kan vi inte koppla transaktionerna då de är väldigt många så kan vi inte använda säkringsredovisning till verkligt värde. Vi använder FVO genomgående och när räntan ändras på marknaden så får man motsvarande ränteförändringar i alla de poster som man eliminerar. Det finns en sak som inte hänger med och det är i vår prissättning mot kund på 5 % där har vi tagit en marginal på 1 %. Eftersom de finansiella kostnaderna var 4 %. Vi hade en räntekostnad på 3,5 % och en ränteintäkt på 3,5 %. Sedan har vi även en räntekostnad på 4 % och en ränteintäkt på 5 %. Sammanställer man alla räntekostnader och ränteintäkter får vi fram 1 % i marginal. Men när man värderar med FVO så måste man värdera marginalen som inte är ekonomisk hedgad eftersom den är vår framtida marginal och kreditrisk. Värderar man med verkligt värde så får man lite mer volatilitet i resultatet av just denna anledning. Om man använder det gamla systemet så kommer inte marginalen fram utan man hittar den under löptiden.

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Lena: Den största förändringen som IAS 39 kom med det var ju att derivatet måste värderas och måste in i BR. När vi kunde påvisa att vi hade en hedge redovisning men vi tog inte in värderingarna av derivat i RR och BR utan vi påvisade det utanför. I och med att alla derivat skulle marknadsvärderas så var det enda sättet att få bort volatiliteten i resultatet för det slår enormt mycket. Vi måste ta hedgeredovisning helt enkelt och måste värdera underliggande Cash produkt för att det är drivet av att derivaten måste marknadsvärderas. Effekten blir då att vi har hedgeredovisning.

Jonas: Det blev konsekvensen av det nya regelverket då vissa poster har varit anskaffningsvärderade och vissa derivat marknadsvärderade. Det hade blivit konsekvens på hela balansräkningen på det som vi kallar för cash produkter och det blir i princip en upplupen anskaffningskostnad. Samtidigt har man derivat som är fullständigt marknadsvärderade och det blev konsekvensen just blev vi tvungna att hitta en modell för att tillämpa säkringsredovisning.

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken: Redovisningen av finansiella instrument är ju det som är det centrala. Många banker tyckte att det här med säkringsredovisning var komplex där man ändrade principerna totalt. Detta var en stor förändring. Man måste ha systemstöd för att göra de här effektivitets mätningarna och vissa saker som man tidigare hade hedgat gick inte att hedga längre. Det var en förändring men det finns fortfarande effekter av beslut som fattades vid övergången. Negativa effekter, då vi tycker att resultatet påverkas och det blir en annan volatilitet än vad det har varit tidigare. Det är bekymmersamt.

3. Har ditt arbete ändrats på något sätt?

Gunvor Hedström, SEB: Ja, det har förändrats för att dokumentationen är tung och väldigt formell. Kommunikationen med affärssidan blev lite mer komplicerad för att det påverkar deras resultat och de måste förstå vad som händer mer konkret. IFRS tar inte hänsyn till bankvärlden t.ex. om man tittar på Sverige har vi haft krav på mer än 10 år att vi måste börja marknadsvärdera tradingportföljer. Vi har levt i en marknadsvärderings värld på vår trading portfölj i mer än 10 år så för oss var det inga stora skillnader när IFRS kom utan det var hedge accounting i princip. Några större skillnader med andra länder som t.ex. Tyskland och Frankrike hade mycket mindre marknadsvärderat i sin portfölj innan IFRS, så för dem var det en mycket större effekt än vad det var för oss här i Sverige.

Henrik Bonde, Swedbank: Ja, det har blivit mer jobb. Det är för att reglerna är så komplexa och sen det är med verkligt värde är svårt. I början när man gick in i det här så var man inte så noga med verkligt värde om vad det var för någonting. Ju längre vi har levt med det här regelverket desto mer detaljerat har det blivit. Om man inte hittade noterade priser så tar man liknande instrument och bygger modeller för att räkna fram för det specifika instrumentet man har. Alla dessa frågeställningar har blivit mer komplexa så man måste vara lite mer noggrann med hur man verkligen gör och har det dokumenterat. Vi lägger mycket kraft på dokumentationen än vad vi gjorde tidigare. Anskaffningsvärderingen var ganska enkel på det sättet då man tog kostnaden man betalade och så räknade man på upplupna räntor. Man behövde bara titta på kontakten men just nu när vi har kommit in i det här med verkligt värde så blir det mycket svårare speciellt som marknaderna har utvecklat sig under hösten. Det har varit jättesvåra problem med hur man ska värdera och där mera har det varit att hitta något relevant ute på marknaden. Utan det blir upp till företagsledningen själva att göra en bedömning av vissa parametrar. Då ska man vara noga med att upplysa det så att läsarna

förstår att man har gjort den här bedömningen och ska kunna ifrågasätta om jag hade gjort en annan bedömning hur det hade slagit mot resultatet. Sen finns det vissa enheter som är mer berörda än andra enheter. I standarden syns inte verkligt värde värdering och i likvida marknader utan den har ett regelverk att hierarkin ska första ha noterade priser sen värderingsmodell baserad på observerad marknadsdata. Sen en modell på andra antaganden men sen har det kommit ett eller annat dokument runt om kring där man försöker i vägledning hur man ska göra.

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Lena: När vi började sätta upp processerna då var det minsann ett projekt för att vi skulle få till det. Men nu när vi väl har fått det på plats så har det gått väldigt bra.

Jonas: Nu har vi processer på plats för att hantera hela det här med säkringsredovisning och att göra effektivitetstester. Det har ju ändrats och vi har nya processer som ska göra att det fungerar. Detta ska fungera globalt i alla länder där vi tillämpar säkringsredovisning och det är en process som fungerar idag. Det tog några år för att man fick driva det som ett projekt. Först fick man titta på reglerna för säkringsredovisning och jämföra vilka tolkningar vi gör t.ex. om vi gör räntesäkringar eller cash-flow-hedges. Hur ska vi kunna mappa cash-balansen med utomstående derivat. Hur ska vi kunna påvisa att det här sambandet håller verkligt eller om effektivitetsmått håller. Hur ska vi kunna hitta en modell som verkligen vid varje tidpunkt säkerställer att det här sambandet håller. Vad ska vi göra för att säga att ett tidigare säkringssamband har upphört. Det var en tung process för att få den formellt godkänd.

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken: Det kan jag inte svara på eftersom jag bara har varit anställd på SHB i ett år men den personen som var innan mig sa att det tidigare inte behövts personer som jag på samma sätt, redovisningsspecialist. Det ser vi i de noterade företagen som måste hålla sig med folk som sitter och tolkar IFRS. Det är en ny företeelse och Nordea har t.ex. sju personer som jag. Det här regelverket är komplex och även om jag jobbar med det varje dag så tycker jag att det är väldigt bökit.

4. Från tidigare undersökningar har vi identifierat några problem. Dessa är att de nya reglerna slår mot resultatet i och med verkligt värde värdering samt att den har lett till mer administrativt arbete. Har ni upplevt något av dessa problem? (Förklara gärna utförligt!)

Gunvor Hedström, SEB: Eftersom ineffektiviteten slår mot resultatet så får du saker som du inte såg som förut och som är lite svårt för affärsidén att förstå. Även administrationen har påverkats. Inom bankvärlden arbetar man med riskmanagement vilket bygger på att man tittar på vilka risker som finns i och utanför balansräkningen. Sedan avgör man hur man ska hantera dem och man har tydliga riskmandat. IFRS tar inte hänsyn till att banksystemet sedan länge har haft modeller för att jobba med t.ex. ALM (Assets & liability management). Annars skulle inte verksamheten fungera där man har gränser för kontorschefer att godkänna ett lån upp till en viss gräns. En handlare som handlar i tradingen och då säger man till hur mycket risk dem får ha. IFRS tar inte hänsyn till att hedge accounting vilket gör att den ger resultat som inte överstämmer med riskmanagement. Det blev förvirrat i organisationen men nu så sitter mycket på plats.

Henrik Bonde, Swedbank: Inom säkringsredovisning är dokumentationen det största problemet. Det är det man är rädd för hela tiden men jag tycker att det är bra med verkligt värde. Men volatilitet man visar i resultatet är inte alltid riktigt ekonomiskt relevant. Med den här typen av mixvärderingsmodell så är det lätt att hamna i situationer där man fogar volatiliteten. När vi började år 2005 hade vi lån och obligationer till anskaffningsvärde och derivatet till verkligt värde. Så länge kommissionen inte tillät det och verkligt värde av skuld sidan. Nu när vi har verkligt värde på alltihop så hänger det förhållandevis bra ihop. Det optimala hade varit att man skulle ha samma värderings teknik på alla poster till verkligt värde. Då behöver man inte bekymra sig för något, men å andra sidan kanske det inte är så enkelt eftersom att inte alla poster handlas med. Detta leder till att man flyttar ner problemet när man fastställer verkligt värde för att bygga modeller.

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Lena: Om vi inte värderade det underliggande ut och inlåning som derivatet har använts för att säkra ränterisken så slår det i resultatet. Nu får vi inte den stora effekten eftersom vi värderar både in och utlåning mot derivatet. Då går värderingarna hyfsat hand i hand.

Jonas: Vad vi fick göra det var just att välja hur vi ska tolka regelverket utifrån den verksamhet vi har. Hur kan vi hitta en modell som passar vår verksamhet på bästa sätt?

Det systemstöd vi har och som samtidigt ge en effekt som kan godkännas av våra externa revisorer. Då får vi gå igenom dom här typerna av frågeställningar som gavs och som fanns.

Lena: Huvudsaken att vi fair-value-hedgar. Vi har säkrad risk och ränterisk. Säkrat föremål i in och utlåning eller i emissioner. Säkringsinstrument är olika typer av derivat, oftast ränteswappar. Metod för mätningar är prospektiva är att man har samma löptid vid samma typ av räntekupong och samma betalningstid. Vi tittar på förändringarna i verkligt värde.

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken: Det kan jag skriva upp att det har skett.

5. Vi har även läst att dokumentationen av effektivitetssäkringar ska vara problematiskt, varför?

Gunvor Hedström, SEB: En del är att de har lagt spannet ganska stort och man måste dela upp riskerna. Oftast i bankvärlden via risksystem så allokerar man risken till de som är duktigast på att hantera dem. Om man t.ex. får in ett affär så delar man upp den så att vissa tar hand om valutarisken och andra ränterisken. När man börjar marknadsvärdera lånet eller rättare sagt den del av lånet som vi har hedgat som vanligtvis är ränterisken. Då måste man hitta metoder för att slippa ur någonting vilket är hyfsad problematisk eftersom man inte marknadsvärderar hela lånet. Vi använder mest ränteswappar eftersom det är mycket ränterisk man hedgar och då måste man ta med hela instrumentet. Då tycker affärssidan att de bara ska ha det fasta benet om dem har en fast utlåning men man tvingas ta med det rörliga benet av swappen. De gör att det kan bli ineffektivt i början och i slutet av affären då det korta benet får väldigt mycket genomslag. Då har vi fått hitta och identifiera metoder för att hantera en hedge. Eftersom en hedge inte får vara ineffektiv bara för att den slog ut med t.ex. 1000kr utan då får man hitta metoder att lösa detta. Det är mycket pyssel och sedan ska ju revisionen ta del av detta vilket inte är helt lätt.

Henrik Bonde, Swedbank: Vi har inte många säkringsredovisnings relationer när det gäller verkligt värde men vi har kanske 25-30 stycken större transaktioner. Där har det vart några problem, allt ifrån att det har varit skräp inne i inputen från Reuters. Men man får vara väldigt noga med hur man värderar derivatet och hur man definierar den säkrade riskkomponenten. Och att värdeförändringen är på den säkrade riskkomponenten man räknar på så att de blir jämförbara. Man har ju det här bruset och det är 125 % så man klarar sig ändå. Men ibland händer det att man går över det där. Då ska det vara ekonomiska fakta och inte bero på skräp i modellen. Redovisning styr inte egentligen aldrig vad vi gör för affärer utan vi har ju limiter t.ex. ränterisk limiter och valutarisk limiter. Man handlar på ett visst sätt och täcker av risker på ett visst sätt. Sen är nästa steg att vi måste ha en redovisning som på bästa möjliga sätt speglar den ekonomiska realiteten. I vissa fall behöver vi säkringsredovisning för att göra det och skulle den av någon anledning spricka så gör vi inte oss av med affärerna. Utan vi tycker ändå att de är ekonomisk riktiga affärer och då får man köpa volatiliteten och bryta säkringsredovisningen under perioden. Men den kanske blir säker igen och sen kan man säga det finns en allmän trend. Förr i tiden brydde man sig mindre om redovisningen och mer om affärerna. Det har svängt lite grann så att man är mer noggrann idag om hur man kan lösa det i redovisningen eftersom det är svårt att tala om för någon i marknaden att här har vi ett jätte slag i resultatet. Men det är ingen ekonomisk realitet bakom det för att vi har fått värdera ena posten till anskaffningsvärde och den andra till marknadsvärde. Det kommer komma tillbaka under affärens löptid. Det är väldigt svårt att kommunicera det och svårt för läsarna att veta vilket företag som talar sanning och vilket som ljuger. Därför är det viktigt och har blivit mer fokus på att det måste bli bra i redovisningen och viss mån gör man transaktioner på det sättet. Ett väldigt tydligt exempel är då om vi vet att vi ska ha ett derivat som skall användas i en säkringsredovisning. Nu gör vi inte det derivatet mot markets i första hand utan då måste de gå ut direkt i stan och göra den affären. Så att vi uppfyller alla dessa villkor för att kunna tillämpa säkringsredovisningen. Förr i tiden så tog man med det bästa priset och så gick de ut på marknaden. Men då tappade vi möjligheten att ta den här säkringsredovisningen. Nu vet de att det ska vara ett derivat som används för det ändamålet då för dem välja bort markets och gå direkt till stan och köpa de även om det blir dyrare. Det är konsekvensen av redovisningen.

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Lena: Det var metoden hur vi skulle mäta och hur vi skulle få till rapporter som påvisade att de var effektiva.

Jonas: Utan vi hade hela modellen på plats. Det ingick ju i modellen vi tog fram det här med effektivitetstester. Det kom samtidigt.

Lena: Om derivatet inte uppfyller kraven på att det ska vara effektivt hanterar bokar man bort värdet på den säkrade posten och ta det värdet i resultaträkningen från den tidpunkt det blir ineffektivt. Från den tid då den blev ineffektivt. Den har inte påverkat affären.

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken: Det tror jag de har haft bekymmer men inte med dokumentationen i sig. Men däremot att skapa system för att effektivitetstesterna görs på olika sätt och på olika typer av hedgar i koncernen. Men ibland har man excelsnurra och ibland har de tagit fram en ny programvara. Det är både dyrt och tidskrävande.

6. Är dokumentationen för effektivitetssäkring för kortsiktigt inriktad?

Gunvor Hedström, SEB: Nej, men jag skulle säga att vi har hittat metoder för att slippa lösa upp vilket är typisk i början och i slutet av affären. Sen är spannet satt 80- 125 % så att det finns ett utrymme för den här effekten. Konsekvensen blir ju ändå att det slår mot resultatet som kan vara både plus och minus. Det tar tid när man har satt upp en affär för att identifiera flödena och sen kanske det händer nåt på t.ex. räntesidan då får man lägga ut tid på att förstå varför det har hänt. Det blir mer administrativt arbete på den aspekten då man kan få testa flera gånger.

Henrik Bonde, Swedbank: Oftast har man en excell fil där man plockar in dom här testerna och i den dokumentationen innan så finns det flikar som beskriver dom här.

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Lena: Nej.

Jonas: Nej.

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken: Nej.

7. Använder ni standarden som IASB ger i sitt regelverk för att testa säkringars värde?(Vilken modell)(Förklara gärna utförligt)

Gunvor Hedström, SEB: Vi använder det som kallas dollar of set d.v.s. marknadsvärdet i kronor och ören vilken valuta nu än det är. Vi kollar på vad ränteswappen har för marknadsvärde i kronor och så tittar vi på motsvarande marknadsvärde på lån i kronor när vi jämför vi dom så får vi en effektivitet.

Henrik Bonde, Swedbank: Vi använder FVO i stor utsträckning eftersom vi inte är klara med verkligt värde säkringen. En annan anledning var att obligationens skuld (figur på fråga 2). Det var bara inte för att vi inte kunde knyta derivatet till enskilt lån eller att vi inte kunde härleda alla koncernexterna transaktioner. Utan en del gick via interna enheter. Vi köper tillbaka obligationer ibland före slutfall. Har man då bokad den till anskaffningsvärde och köper tillbaka till marknadsvärde så får du en differens som slår direkt i resultatet när du köper tillbaka den. Genom att marknadsvärdera mer så har vi redan tagit hand om problemet och då blir det ingen differens när du kommer tillbaka den och ska man vara aktiv med att handla med sin skuld så krävs det marknadsvärdering.

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Lena: Vi använder FVO. Har vi ett derivat har vi alltid en cash produkt emot som också är värderat. Handlarna har inte sådana mandat att dem inte får köpa ett derivat om de inte har en in- och utlåning. Om handlaren har trading mandat så får man handla i enhet för att de marknadsvärderas men den tillämpar vi inte i hedgeredovisningen. Vi mäter också om vi har derivat och då måste vi ha underliggande Cashprodukter och det har vi kontroll på.

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken: Dollar-of-set, för att vi tittar på den verkliga värdeförändringen. Vi tillämpar även revision, analyser och FVO som ett alternativ för säkringsredovisning.

8. Har ni behövt någon extern hjälp?

Gunvor Hedström, SEB: Nej, det har varit några fall då revisorer ibland har godkänt vår tolkning. Det har hänt några gånger bara för att vi inte skulle få någon överraskning framöver

Henrik Bonde, Swedbank: Vi hade inne en konsult som hjälpte oss när vi kartlade alla skillnader mellan den gamla redovisningen och nya. De matade upp skillnaderna som vi behövde gå in och göra förändringar på. Vi listade med hjälp av konsulterna vilka frågeställningar vi behöver attackera och hantera.

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Jonas: När vi satte upp modellen behövde vi extern hjälp.

Lena: Även när vi tolkade IAS 39, man fick ju en helt ny rekommendation som ingen hade läst. Då hade vi hjälp av våra revisorer från KPMG.

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken: Det har använts konsulter vid övergången och används fortfarande idag. Mer systemmässigt togs det väl in konsulter för att konstruera systemstöd för effektivitetsmätning och hålla koll på hedgarna. Vi har även haft redovisnings konsulter som har tagit fram redovisningsstrategier.

9. Det finns ett antal olika säkringar, vilka säkringar används mest i er verksamhet?

Gunvor Hedström, SEB: Vi har fair-value-hedgar och cash-flow-hedgar.

Henrik Bonde, Swedbank: Vi tillämpar fair-value-hedgar

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Lena: Vi använder mer Fair-value-hedgar.

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken: Verkligt värde hedgar men det finns cash-flow hedgar också. När det är säkrade rörliga upplåningar då måste man göra det med cash-flow.

10. Vilken metod använder ni för att värdera ett säkringsinstrument som inte har en marknad/illikvid?

Gunvor Hedström, SEB: Vi hade något litet där vi tittade lite extra nu i september i och med bankkrisen då såg prisbilden lite konstigt ut. Men vi hanterade det genom att titta på priserna dagen innan och efter så såg om det här var rimligt eller inte. Det har inte varit några större problem att värdera säkringarna.

Henrik Bonde, Swedbank: Vi använder nuvärdet av framtida kassaflöden. Man tittar på ränteswappen i figuren ovan så är det inte konstigt att man lägger upp alla dessa kassaflöden framåt i tiden enligt kontraktet. Och sen nuvärdesberäknar alla de men du har en uppdaterad räntekurva och vad prissätts de här ränteswapparna till idag. Ränteswapp är förhållandevis enkelt och lite kreditrisk eftersom man utbyter nettoflödena av räntorna och inte kapitalbeloppet. Då skulle man ha en annan exponering av kreditrisken. Derivat är inte så svåra att värdera egentligen utan de bekymmer vi har haft mest är värderingsfrågor av obligationer och räntebärande papper.

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Lena: Det händer i princip aldrig när det gäller hedge redovisning för att det handlar bara om in och utlåning.

Jonas: Vi tillämpar exakt samma värderingsmodell på både tillgångar och skulder

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken:

Det beror på vilken typ av instrument. Man pratar om att det finns tre olika värderingskategorier dels där det finns noterade priser på en någorlunda likvid marknad och använder en form av andra marknadsparmetrar för värderingen. Den tredje kategorin får man använda lite egna antaganden. Traditionellt sätt det som hamnar i den tredje kategorin är väl onoterade aktier t.ex. där man vid upphov får använda kassaflödesmetoden eller derivat med onoterade aktier som underliggande. Men allt annat går ganska lätt bestämma och även om du inte hittar när det gäller räntebärande instrument. Även om det inte är exakt samma marknad så går det att värdera för de flesta av instrumenten då de har samma typ av egenskaper.

11. Har finanskrisen påverkat din uppfattning om regelverket IAS 39, mer specifikt verkligt värde värdering?

Gunvor Hedström, SEB: Jag har aldrig varit emot att ha en tradingbok till verkligt värde. Det tycker jag är helt rätt där för det är meningen att du ska ha en stor omsättning och in och ut med saker. Då är det bra att marknadsvärdera dem för att inte få någon resultatkonsekvens bara för att du håller på och säljer. Utan du värderar saker hela tiden som om du sålde dem. Dessutom följer man upp det i förhållande av risker och det har också dagligt resultat på trading sidan så att man hela tiden kan övervaka och se att det inte händer någonting. Det jag har mer emot är de tankar som vissa har inom IFRS att alla finansiella instrument ska marknadsvärderas. Det innebär att man i princip skulle marknadsvärdera hela balansräkningen i en bank. Då är man inne på att marknadsvärdera lån och i ett lån har du en bas ränta eller repo ränta sen lägger man på en marginal. Det gör värderingen mycket mer komplicerad. När man marknadsvärderar måste man också ta hänsyn till vilken säkring man har.

Henrik Bonde, Swedbank: Det finns en risk att man driver på negativa trender när det är verkligt värde värdering. Samtidigt kommer allting fram även om det är svårare och kräver mer bedömning för själva beräkningen

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Jonas: Absolut, det här med verkligt värde har ju tagits upp mer och mer i diskussion. Det är väldigt svårbedömt. Vi har ju sett både tillgångar och skulder som tidigare har varit likvida. Min uppfattning med verkligt värde är att man sätter in olika typer på huruvida tillgångar ska vara likvida och skall finnas noterade på en aktiv marknad. Det får bedömas från fall till fall och det som har blivit viktigast för oss är att inte gå på just en priskälla, vilket vi gjorde en del gånger tidigare. De stora prisleverantörerna är Bloomberg och Reuters på aktiva marknader enligt det här regelverkets tolkning. Det som har blivit mer viktigt är att ha tillgång till olika källor som Bloomberg och Reuters. Det har inte gått att hålla sig till regelverket för att hålla sig vad en aktiv marknad är utan det har helt klart gått utanför ramarna.

Lena: Finns det ingen aktiv marknad så kan man inte skriva ner tillgången till noll för att det finns ett värde på tillgången. Jag tror att hela det här regelverket kommer att revideras efter den här finanskrisen.

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken: Det har det på sätt och vis. Det är klart att man kan fundera att man har ett regelverk så som är så otroligt inriktad mot marknadsvärden när vi faktisk kan se att marknadsvärden saknar information. Men det är också många andra saker som påverkar det ekonomiska läget. I marknadspriser slår det allmänna ekonomiska konjunkturläget igenom och ibland så säger det ganska lite om hur ett enskilt företag mår.

12. Har ni några övriga synpunkter som ni tycker att IASB bör se över för just bankers säkringsredovisning?

Gunvor Hedström, SEB: Just de finansiella instrument att IASB inte har tagit någon större hänsyn till specifika branscher då regelverket är generellt skrivet. Och det är inte allting som passar in på bankverksamheten. Vi jobbar med IAS 39 i princip och IAS 18 som behandlar när man ska intäkter. Men de är relativt enkla och det har inte varit så komplicerat för oss. Det man hade önskat att de skulle ta hänsyn till banker och det kanske är lite just riskmodeller så att man har interna modeller för att jobba med risk. T.ex. Basel 2 för kapitaltäckningsreglerna i advanced modell så får man använda egna interna riskmodeller för kapitaltäckning om de är godkända externt. Man skulle önska att det blev lite friare.

Henrik Bonde, Swedbank: Det pågår ett lobbyarbete hela tiden. Vi har inte slagits för det men det finns andra banker som har slagits för det. Det är interest rate margin hedging som är ett speciellt slag av säkringsredovisning. För det finns vissa fall där det funkar ganska bra med de metoder som finns nu men det är inte aktuellt för oss. Däremot var jag på ett möte idag där bekymret där det finns ett antal sparbanker här i Sverige som äger aktier i Swedbank och de aktier har de kategoriserade som available-for-sale tillgångar. Det innebär att värdeförändringen tas mot EK utom om värdeförändringen är nedskrivningars impairment kreditförlust så måste man ta med det i RR. Av någon anledning har de hittat på att när man väl har tagit en sådan värdeförändring i RR och får sedan en positiv förändring på aktien så får man inte ta ut det i RR vilket verkar ologiskt. Det gör att bankerna drar sig för att ta med värdeförändring i RR då förändringen kommer att försvinna in i EK.

Lena Johannes och Jonas Hild, Nordea:

Lena: Jag kan tycka att när det gäller cash-flow-hedgar t.ex. om man ska mäta effektivitet och man ska följa alla flödena även framtida kontraktuella flöden. Det är som att man sitter med ett kontrakt, en kund och ett derivat. Men ett derivat kan vara tusen kunder för att vi kan göra derivat på två och en halv miljarder euro för att emittera det. Det innebär att hur många kunder som helst på andra sidan och vi kan även ha andra kunder i andra länder. Hur ska vi mappa ihop det här? Ibland är den inte tillämpad finansiell verksamhet som vi bedriver för det blir svårt att spåra den säkrade posten.

Jonas: Något som har blivit positivt så är det att regelverket ändå fått in ett tänk på delar inom affärssidan att man ska tänka i en hedgeredovisnings aspekt. Det kan ju vara så att handlaren har gjort en ränteswapp en gång i tiden som skulle hedga någonting. Det du en gång hedgade har kanske förtidslöst och det ligger öppet. Du har inte tidigare behövt bekymra dig om det och du kanske inte var lika uppmärksam som tidigare. Nu har du en redovisnings kontroll som trycker på hela tiden. Fler är på hugget när det ligger en externkontroll. Även när man handlar ur ett handlarperspektiv att det inte bara var att följa affärer under sin livstid

Sofie Bildstein Hagberg, Handelsbanken: Nej inget speciellt

5. Analys

I detta kapitel kommer vi att analysera resultatet som vi har fått från våra intervjuer som vi tidigare ställde upp i empirin. Resultatet kommer vi att koppla med vårt syfte och referensramen.

5.1 Analys

Bankerna förhöll sig olika till IFRS och säkringsredovisning. Det kom fram tydligt att respondenterna hade olika erfarenheter av IFRS och detta kan bero på anställningstid samt vilken befattning man har inom banken. Även om svaren var likartade så upplevdes det ändå som att bankerna hanterade IAS 39 på olika sätt.

När vi började fråga respondenterna om IFRS komplikationer så tog bankerna upp några av de punkter som diskuterats i problembakgrunden. T.ex. uppgav Swedbank att de största problemen uppkom mellan anskaffnings- och marknadsvärderade poster i den nya redovisningen samt krav på utförligare dokumentation. SHB tyckte att principerna ändrades totalt vid skiftet 2005 och vissa saker gick inte att hedga längre pga. effektivitetstesterna. Detta gör i sin tur att volatiliteten blir större vilket är bekymmersamt enligt SHB och Swedbank. Nordea berättade att de administrativa problemen som uppkom i koncernen var väldigt svåra att hantera i början. Nordea berättade även att de hade säkringsredovisningstänk redan i sina risk- och rapporteringssystem. IFRS blir ett kontrollerande regelverk då man måste dokumentera transaktionerna på ett utförligare sätt än vad man behövde tidigare fortsätter Nordea. SEB påpekar att bankerna redovisar finansiella instrument på ett olikartat sätt förutom derivaten. På grund av detta kan SEB tänka sig att det är svårt för utomstående att förstå säkringsredovisningen.

Alla banker hade säkringsredovisning innan 2005 och samtliga berättar att värdering till verkligt värde var den största förändringen vid övergången. I SEB var detta ingen nyhet då man hade det mesta marknadsvärderat i sin portfölj redan innan 2005. Swedbank gjorde ett mer ingående exempel då de ville visa att de har många olika lån som är väldigt stora. Att använda säkringsredovisning skulle vara tidskrävande och försvårar marginalberäkningarna då det är prissättningen mot kund. Man skulle behöva göra en uppskattning på en framtida marginal som också är ens kreditrisk, denna är inte heller ekonomisk hedgad. Detta gör att det blir mer volatilitet i resultatet. Tidigare när man anskaffningsvärderade tillgångarna så hade man inte det här problemet då värdet kom under löptiden.

Bankerna var överens om att övergången till IFRS har gjort redovisningen mer komplex. De är också eniga om att dokumentationens detaljrikedom har ökat avsevärt. De berättar att de har fått mer jobb på grund av de tuffa dokumentationskraven och att man helt enkelt måste vara mer noggrann. Samtidigt tycker samtliga banker att IFRS har tillfört redovisningen mycket. Generellt så trodde samtliga att redovisningen blivit rättvisare samt att det har blivit ökad jämförbarhet förutom Nordea. De trodde inte nödvändigtvis att det hade blivit så. Detta grundade man på att man värderar balansräkningen annorlunda i alla bankerna och att analysera hur varje enskilt institut har löst det är väldigt svårt.

Samtliga banker ansåg att IAS 39 var väldigt komplex. Samtliga berättar att problemen var märkbara mest i början då man var tvungen att hitta ett effektivt arbetssätt och effektiva modeller som fungerade bra med effektivitetstesterna. Även om man har hittat ett arbetssätt så är ingenting fullkomligt. Alla banker verkade hur som helst nöjda med sitt arbetssätt förutom att det var mycket administrativt arbete vid övergången 2005 med personalutbildningar och dokumentation.

Bankerna valde olika riktningar för att lösa problemen med säkringsredovisning. Swedbank valde att lösa sina värderingsproblem som uppkom med att använda fair value option så mycket som möjligt. Detta pga. att säkringsredovisning har strikta krav samt att dokumentationen av effektivitetstestningen är väldigt krävande. De andra bankerna använder säkringsredovisning men är modifierad utifrån vad regelverket tillåter. SEB hade det mesta marknadsvärderat i sina portföljer så just för dem var detta inget nytt. Nordea berättade att det var ett projekt innan de hade fungerande modeller för säkringsredovisning som passade koncernen. Forskningen säger att det är mycket svårt att utveckla redovisningsregler som ger stabila och objektiva värden särskilt när det beräknas via modeller som bygger på antaganden.¹⁰⁴ Det fanns många svårigheter som bankerna var tvungna att lösa men idag har de anpassat sina värderingsmodeller till de regler som IFRS angivit för säkringsredovisningen.

¹⁰⁴ Marton, J., ''Nytan av verkligt värde i redovisningen'', Balans, nr 6-7,2008, sid 42

Finanskrisen har enligt bankerna gjort mycket av värderingen komplex för tillfället. Ett av skälen är att instrument inte kan byta klassificering då syftet med innehavet kan ändras.

Detta gäller inte främst derivat utan är en generell iakttagelse som bankerna har gjort. T.ex. berättade SHB om finansiella instrument som ligger i trading, fair value option och available-for-sale. SHB berättade att många av bankerna köpt stora tillgångar som det inte fanns någon marknad för längre. I och med finanskrisen ändrades syftet med innehavet av vissa instrument och regelverket IAS 39 hade dålig flexibilitet då man inte kunde omklassificera instrumenten. Vad IFRS sedan gjorde för förändringar var att man tillät omklassificeringar från trading till lånefordringar. SHB säger att IFRS inte är prövad i en nedgång och det är nu vi ser konsekvenserna av detta. Problemet blev uppmärksammat av IFRS när deras regler inte gick att använda då det skulle påverkat stora delar av bankverksamheten. Vi måste påpeka att detta ändringen skedde under en extrem situation och vi vet inte säkert om denna ändring skulle ske ändå.

Det kom fram väldigt tydligt från samtliga banker att regelverket var krävande och att alla i början fick använda sig av externhjälp. Vanliga frågor var för att godkänna egna tolkningar och jämföra det gamla mot det nya redovisningssystemet. Att ta hjälp av experter kunde bli en tendens enligt branschorganisationen FAR SRS då regelverket är komplext.¹⁰⁵ SEB tycker att IASB är för marknadsorienterade och att man inte förutsåg konsekvenserna av verkligt värde i varje transaktion. Finanskrisen har gett instrument en skev bild av vad de egentligen är värda. Samtliga banker tyckte att IAS 39 är för generellt skriven och att man inte tog hänsyn till hur man hade riskkontroll och riskmanagement tidigare i verksamheten. Forskningen säger också att svårigheter uppkommer när de interna kontrollsystem företag har, ofta inte är förberedda för att hantera bedömningar som görs i samband med verkligt värde.¹⁰⁶ Svaren som vi har fått stärker detta påstående då bankerna menar att verkligt värde inte alltid är relevant men att utvecklingen var naturlig.

¹⁰⁵ <http://www.farsrskomplett.se/folng-customer/document.do?idPath=RTN65539@@RTN65542@@RTN75232@@RTN75260@@RTN75266>

¹⁰⁶ Ibid sid. 42

När bankerna berättade om verkligt värde så pekade mycket mot att det är något som är relevant i vissa situationer och helt irrelevant i andra. Debatten säger att verkliga värden inte alltid berättar hur det ligger till i en verksamhet. Samtliga banker var överens på den delen av kritiken. Nordea berättar vidare att man inte kan skriva ner en tillgång till noll. Men redovisningsmässigt så kan man skriva ner en tillgång till noll och ska göra det om det visar att den inte har något värde. Detta tar vi som ett bevis på att verkligt värde inte fungerat som det ska nu när vissa marknader har blivit helt illikvida. Ett annat problem med verkligt värde är att värderingen kan bli kortsiktig och subjektiv. I och med bankkrisen säger samtliga banker att det funnits negativa trender som kan ha påskyndats av marknadsvärden. Delvis tyder detta på att det blir mer subjektiva och kortsiktiga värderingar. Detta är självklart inte syftet utan möjligen en följd av att regelverket är statiskt i sin utformning.

6. Slutsats

Här kommer vi visa de slutsatser vi har kommit fram med vår undersökning som vi kommer att koppla till vårt syfte. Sedan kommer vi visa en kritisk granskning av arbetet och förslag på fortsatt forskning inom området.

6.1 Slutsatser

- Bankerna tycker att IFRS är ett komplext regelverk särskilt IAS 39 på grund av effektivitetsmätningarna samt att dokumentationen har blivit striktare för säkringsredovisningen.
- Swedbank och Nordea tycker att den nya redovisningen inte alltid främjar den verksamhet bankerna bedriver pga. att man kan behöva göra ändringar i affären för att det ska passa redovisningen. Så var inte fallet före 2005.
- Nordea och SEB säger att det är svårt för utomstående att förstå och jämföra vissa situationer i bankernas redovisning då bankerna använder olika metoder för att värdera balansräkningen.
- Bankerna agerade på olika sätt när implementeringen skedde. Swedbank har t.ex. använt fair value option och lämnat säkringsredovisningen pga. av affärsmässiga skäl. De andra bankerna har använt sig av säkringsredovisning och anpassat det efter deras verksamhet och strategi. Det har varit mycket arbete att utbilda personal och tolka regelverket enligt Swedbank.
- De största problemen som bankerna fick var den omfattande dokumentationen samt tillämpning av effektivitetstesterna som är av tvingande karaktär. De upplevde att den är mycket striktare nu än var den var innan övergången. Bankerna blev tvingade till att dokumentera hur effektiv säkringen är och var. Nordea berättade att man redan implementerade dessa typer av frågeställningar i sina risk- och rapporteringssystem. Dock framgår dokumentationen av detta mer tydligt idag enligt Nordea.
- Det visade sig att det var mer volatilitet i början av säkringsredovisningens tillämpning för samtliga banker. De har dock löst det under tidens gång. Volatilitetsproblemen finns kvar enligt alla bankerna men detta är någonting som de har under kontroll och som inte påverkar deras resultat.

- Missmatchningar mellan t.ex. skuldposter som var marknadsvärderade och tillgångsposter som var anskaffningsvärderade var också vanligt i början av tillämpningen. Även om detta kunde lösas av säkringsredovisning och fair value option så finns det ändå problem med dokumentationen som går in i resultatet och att derivatet är drivet att marknadsvärderas.
- Alla banker använde någon form av extern hjälp för att kartlägga skillnader mellan det gamla och det nya redovisningssystemet. Man har också frågat t.ex. revisorer för att godkänna modeller.
- Även om bankerna hade invändningar mot IAS 39 och IFRS så fanns det några saker som var positiva. Ett av de var att verkliga värden är bra då de visar mycket bättre och aktuell information om verksamheten. Nordea tror också att deras affärssida har påverkats till det bättre då man måste vara mer uppmärksam på sina säkringar så att de inte blir ineffektiva. Detta beror på att den externa kontrollen har blivit hårdare.
- SHB tycker att verkliga värden inte alltid visar hur en verksamhet mår och detta blir problematiskt. Swedbank berättade att problemet ligger i att värdera prissättningen mot kund som inte alltid är affärsmässigt relevant. Detta ger inget mervärde enligt Swedbank eller till de analytiker som ska ta del av informationen.

6.2 Förslag på fortsatt arbete

Det här arbetet påbörjades ungefär när finanskrisen var ett faktum och det kommer att ta i alla fall minst ett år till innan man ser en eventuell uppgång enligt experterna. Under tiden så kommer vi säkerligen att få se förändringar i IFRS regelverk. De kommer att vara intressanta att följa och inte minst bankernas uppföljning på detta. Man kan också tänka sig att man gör en likadan studie fast ur flera perspektiv t.ex. analytiker och investerare om hur de har påverkats av de nya redovisningsreglerna.

6.3 Kritisk Granskning

Ett av de första problemen som uppstod var att ta med relevant litteratur. Det var för att det är ett omfattande regelverk som är mycket formellt skrivet. Att hitta regler som beskriver effektivitetstestning och identifieringar av säkringar tog en hel del av tiden och det är lätt hänt att man har missat något under forskningens gång. Eftersom banker har modifierat och byggt egna modeller utifrån vad regelverket tillåter så var det självklart svårt att hitta beskrivande regler om detta.

Vi skickade intervjufrågorna till alla respondenter vi gjorde intervjuerna men det visade sig ändå att de var olika förberedda. Respondenterna gav väldigt olika intryck och svar än vad som var förväntat. Detta kan dels bero på att intervjufrågorna inte ställdes på ett likartat sätt och därav blev respondenterna mindre villiga att svara på frågor som involverade ”problem”. En annan anledning tror vi kan bero respondenternas egna erfarenheter och de olika befattningar de hade inom banken.

Redan innan undersökningen tyckte vi att undersökningen borde inkludera fler respondenter för att få en tydligare bild av bankernas synpunkter och verksamhet. Denna bild blev tydligare efter att undersökningen genomförts men med tanke på tiden som skulle behövas blev detta aldrig ett faktum. Att inkludera andra intressenter skulle vara av nytta då undersökningen diskuterar en del hur analytiker och aktieägare resonerar om den nya informationen som ges ut.

7. Källor

7.1 Litteratur

Artsberg, K., *Redovisningsteori- policy och – praxis, andra upplagan*, Liber AB: Malmö, 2005

Axelman, L och Phillips, D och Wahlquist, O., *IAS/IFRS 2005 – En jämförelse mellan international accounting standards och redovisningsrådets rekommendationer*, Ernst & Young: Stockholm, 2003

Denscombe, M., *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, Studentlitteratur AB: Lund, 2000

FARs Samlingsvolym., del 1, FAR FÖRLAG AB: Stockholm, 2005

Holme, I. M och Solvang, B. K., *Forsknings metodik - om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Studentlitteratur AB: Lund, 1997

Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006., FAR FÖRLAG AB: Stockholm, 2006

Jacobsen, D. I., *Vad, hur och varför?- Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen, andra upplagan*, Studentlitteratur AB: Lund, 2002

Johannessen, A och Tufte, P.A., *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Liber AB: Malmö, 2003

Kvale, S., *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur AB: Lund, 1997

Patel, R och Davidson, B., *Forskningsmetodikens grunder - att planera, genomföra och rapportera en undersökning, andra upplagan*, Studentlitteratur AB: Lund, 1994

Sundgren, S., *Internationell redovisning - teori och praxis*, Studentlitteratur AB :Lund, 2007

Trost, J., *Kvalitativa intervjuer, tredje upplagan*, Studentlitteratur AB: Lund, 2005

7.2 Artiklar

Fallenius, E., ''EU:S inre marknad för finansiella tjänster'', Balans, nr 14, 2001, sid 7

Rundfelt, R., ''EU och diskussionerna kring IAS 39'', Balans, nr 8-9, 2004, sid 53-54

Precht, E., ''Är IFRS en tickande bomb?'', Balans, nr 10, 2007, sid 21-24

Marton, J., ''Nyttn av verkligt värde i redovisningen'', Balans, nr 6-7, 2008, sid 42-44

Kjaer, H., '' Verkligt värde fungerar inte i konjunkturedgång!'', Balans, nr 6-7, 2008, sid. 45

7.3 Elektroniska källor

<http://www.farsrskomplett.se/foIng-customer/document.do?idPath=RTN65539@@RTN65542@@RTN75232@@RTN75260@@RTN75266> (2009-01-14)

<http://www.farsrskomplett.se/foIng-customer/document.do?idPath=RTN65539@@RTN65542@@RTN75232@@RTN75238@@TN00002318> (2008-11-24)

<http://www.skatteverket.se/download/18.deeebd105a602bfe38000118/kap36.pdf> (2008-10-11)

<http://www.skatteverket.se/rattsinformation/redovisning/svarparedovisningsochskattefragor/al-drear/1996/notiser199618.4.6c878d7e103dae55db4800014276.html> (2008-10-11)

<http://www.skatteverket.se/download/18.deeebd105a602bfe3800086/kap04.pdf> (2008-10-11)

<http://www.mypaper.se/show/text.asp?pid=345128139341185&page=11> (2008-12-20)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32005R2106:SV:HTML> (2008-12-27)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R2086:SV:HTML> (2008-12-27)

<http://www.pwc.com/Extweb/service.nsf/docid/1378D3155AA439D18025714D002F7838> (2009-01-02)

www.agl.se/IAS%2039.ppt (2008-11-18)

<http://www.iasplus.com/standard/ias39.htm> (2008-10-22)

<http://www.businessregion.se/download/18.482e5003117e8afe0d0800030721/Johan+Rippe+PP+IAS+39.pdf> (2008-12-28)

<http://www.nysscpa.org/cpajournal/2007/507/essentials/p32.htm> (2009-01-07)

http://www.kpmg.co.uk/pubs/2004_IAS39E.pdf (2009-01-11)

http://www.ax-net.de/inhalt/standards/ias_39/ias39pwc.pdf (2009-01-22)

http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0,1042,sid%253D32820,00.html (2009-02-10)

8. Bilagor

8.1 Intervjufrågor

- 1. Vad anser ni om regelverket IFRS tre år efter att det har införts? (För och nackdelar)**
- 2. Vilken tycker du är den största förändringen för verksamheten i och med ändringen januari 2005 gällande säkringar?**
- 3. Har ditt arbete ändrats på något sätt?**
- 4. Från tidigare undersökningar har vi identifierat några problem. Dessa är att de nya reglerna slår mot resultatet i och med verkligt värde värdering samt att den har lett till mer administrativt arbete. Har ni upplevt något av dessa problem? (Förklara gärna utförligt!)**
- 5. Vi har även läst att dokumentationen av effektivitetstestningar ska vara problematiskt, varför?**
- 6. Är dokumentationen för effektivitetstestning för kortsiktigt inriktad?**
- 7. Använder ni standarden som IASB ger i sitt regelverk för att testa säkringars värde?(Vilken modell)(Förklara gärna utförligt)**
- 8. Har ni behövt någon extern hjälp?**
- 9. Det finns ett antal olika säkringar, vilka säkringar används mest i er verksamhet?**
- 10. Vilken modell använder ni för att värdera ett säkringsinstrument som inte har en marknad?**
- 11. Har finanskrisen påverkat din uppfattning om regelverket IAS 39, mer specifikt verkligt värde värdering**
- 12. Har ni några övriga synpunkter som ni tycker att IASB bör se över för just bankers säkringsredovisning?**
- 13. Synpunkter på intervjun**